

Schoolgids 2017-18

School voor Waldorf Onderwijs

School for Waldorf Education

“De vraag is niet wat de mens moet kunnen en weten teneinde zich in de bestaande sociale orde te kunnen voegen, maar wel wat in aanleg in de mens aanwezig is en wat in hem ontwikkeld kan worden. Pas dan kan de opgroeiende generatie de maatschappij steeds opnieuw met nieuwe krachten verrijken.”

Rudolf Steiner

“In de wilsrichting of werkstijl van iedere mens leeft het ‘hoe’ de mens in zijn leven wil leren en werken. In onze school sluiten we aan bij deze wilsrichting of werkstijl. Van daaruit stimuleren en we de jonge mens en willen we hem toerusten voor zijn latere taak in de samenleving. ”

Team Noorderkroon

Voorwoord

Voor u ligt onze schoolgids. We hopen dat hij een helder beeld van onze school geeft.

Voor verdere vragen kunt u altijd bij ons terecht.

De kern van ons werk is: aansluiten bij wat de kinderen ten diepste willen.

Letters uitvergrooten – foutloos schrijven

Een meisje uit groep 4 kan niet goed schrijven. Ze schrijft alle woorden aan elkaar zonder spatie, ze draait letters om en maakt, zelfs bij het overschrijven van een tekst, veel schrijffouten. Ze kan het zelf vaak ook niet lezen.

Blijkbaar tekent ze meer dan dat ze woorden schrijft. Ik besluit als leerkracht dat te versterken.

Bij het schrijven van een brief aan Sinterklaas moeten alle kinderen het allermooiste lettertype gebruiken dat ze kunnen bedenken. Op het bord heb ik een aantal lettertypes voorgedaan. Iedereen gaat ijverig aan het werk. De leerling voor wie deze les bedoeld is, kiest ervoor om dikke duidelijke letters te maken.

Wat me direct opvalt is dat zij de letters nu op de goede wijze schrijft en dat het duidelijk leesbaar is. Ze heeft Sinterklaas weliswaar van het bord overgenomen, maar ze doet dat nu goed. Normaal gesproken resulteert dat alsnog in een wirwar van letters.

De volgende les ga ik op deze ervaring verder. Nu gewoon met het dictee. Ik geef bij elk woord opdracht voor een bepaald lettertype.

Ik merk tijdens deze les dat de kinderen met veel meer aandacht dan anders luisteren en werken. Ze zijn zelf ook benieuwd met welk lettertype ze het volgende woord moeten schrijven. Ik merk ook dat de kinderen enthousiaster zijn dan anders bij een dictee. En er worden veel minder fouten gemaakt!

In dit voorbeeld gaat de leerkracht er van uit dat de leerling iets aan het proberen is. Haar z.g. schrijffouten vragen om een creatief antwoord. Zij wijst het gedrag van het slecht schrijven niet af.

Tegelijkertijd houdt hij vast aan het eigen plan voor het aanleren van de spelling. Het meebewegen en tegelijkertijd vasthouden inspireert de leerkracht tot een nieuwe lesopdracht, waarvan zowel leerling als leerkracht enthousiast worden.

En wat voor één interessant is is voor allen interessant!

Anne Machiel, directeur De Noorderkroon

Enschede juni 2017

De verbinding met de natuur en de seizoenen, met de herkomst van ons voedsel, met de basistechnieken en ambachten van het leven, stelt ons in staat later onze verantwoording voor de aarde te nemen.

Inhoudsopgave:

Introductie	5
De Noorderkroon	7
Het schoolgebouw, ligging, grootte, school-en vakantietijden, goede gewoontes	
1 Visie, missie en ontstaansgeschiedenis	9
2 De inrichting van het onderwijs	9
Onderwijskundig, pedagogisch, methodisch en didactisch. Leerstofaanbod	
3 Het volgen van de ontwikkeling van de kinderen	18
Leerlingvolgsysteem, leerlingbespreking, klassenbespreking Getuigschriften De zorgstructuur Resultaten van het onderwijs	
4 Extra activiteiten	22
Jaarfeesten, toneelstukken, muziek en poëzie	
5 Ouders	23
Medewerkerschap ouders en leerkrachten, Klassenouders, de rol van de ouders op schoolniveau	
6 Personeel	25
De leerkrachten en vakleerkrachten De teamvergadering Scholing personeel De remedial teacher, de intern begeleider, de directeur De vervanging van leerkrachten Stagiaires	
7 Zorg voor elkaar	26
Schoolregels en Protocol sociale omgang	
8 Extra voorzieningen	28
Buitenschoolse opvang (BSO) en kinderdagverblijf(KDV) Activiteiten	
9 Aanmelding en plaatsing leerlingen	28
Aanmelden Basisonderwijs voor leerlingen met een handicap Verwijzingen naar het speciaal onderwijs Zitten blijven of een klas overslaan	
10 Organisatie en bestuur	31
Bevoegd gezag en bestuursadres, landelijke organen, schoolbegeleidng, sponsoring Klachten Non-discriminatie Verlof buiten de vakanties Vrijwillige ouderbijdrage Registratie persoonlijke gegevens Vereniging vrijescholen	
Bijlage 1: Klachtenprocedure	
Bijlage 2: Non-discriminatie code van vrijescholen	
Bijlage 3: Verlof buiten de schoolvakanties	
Bijlage 4: Vrijwillige ouderbijdrage	
Bijlage 5: Omgaan met persoonlijke gegevens binnen de Stichting Athena.....	
Bijlage 6: Vereniging van vrijescholen	

Introductie

<p>Ervarend leren binnen ondernemend onderwijs</p> <p>Bij ervarend leren is het belangrijk altijd uit te gaan van een concrete of uitdagende context. Binnen deze context wordt duidelijk wat de leerling aan het leren is, waar dit nuttig is in de samenleving en op hoeveel verschillende manieren iets opgelost of uitgerekend kan worden.</p> <p>De vraag: Op hoeveel manieren kun je $7 \times 27 = 189$ uitrekenen is uitdagender en rijker dan: reken uit $7 \times 27 = ..$</p> <p>Daarnaast is het van belang dat leerlingen zelf op hun manier gaan begrijpen hoe iets in elkaar zit. Niet alleen bij een zaakvak, maar ook bij spelling. Alleen wanneer een leerling zelf het inzicht verwerft op zijn manier is het een blijvend inzicht. En dat draagt bij aan de persoonsvorming. Zie onderstaande casus.</p> <p>Leren in verbondenheid met de lesstof</p>	<p>Werken vanuit de eigen werkstijl of wilsrichting</p> <p>In ieder mens leeft de positieve impuls een bijdrage te willen leveren aan de samenleving. Mensen willen dat graag doen vanuit hun werkstijl. Wij noemen dat 'vanuit de wilsrichting'.</p> <p>Ook in ieder kind leeft zo'n wilsrichting of werkstijl. De één wil overzicht en snappen hoe de dingen in elkaar zitten voordat hij begint met werken. De ander wil liever al doende ontdekken.</p> <p>Wij vinden het belangrijk dat er voor al deze werkstijlen plaats is binnen ons onderwijs. Dan pas kan een kind zichzelf ontwikkelen en een bijdrage leveren aan het geheel van de klas of groep.</p> <p>Wanneer leerkrachten en ouders leren te zien wat de werkstijl van een kind is en daarop aansluiten, kan het leren een veel grotere vlucht nemen.</p> <p>Leren in verbondenheid met je eigen werkstijl</p>	<p>De lerende gemeenschap</p> <p>Wij gaan er vanuit dat leerlingen ook van elkaar leren. Jong leert van oud, maar ook andersom. Daarom werken we met geïntegreerde leeftijdsgroepen en maken we hier bewust gebruik van in onze lessen.</p> <p>We maken hierbij zowel gebruik van het kunnen uitleggen aan iemand anders zo dat hij/zij het ook snapt en het afkijken bij elkaar.</p> <p>Kinderen willen graag samen leren en daarbinnen ook hun eigen werkstijl inzetten. Hun bijdrage leveren aan het geheel. Zo leer je op jonge leeftijd al gebruik te maken van je netwerk en je eigen mogelijkheden. Zo leer je ook binnen het geheel je eigen versnelling en verdieping aan te brengen.</p> <p>De casus op de volgende bladzij illustreert mooi hoe een kind aangeeft zelf de regie te willen nemen. Dan kan hij direct ook meer.</p> <p>Leren in verbondenheid met elkaar</p>
---	--	---

Ons aanbod in trefwoorden:

- *Inlevend leren*
- *Sfeer, rust en ritme*
- *Onderwijs voor hoofd, hart en handen*
- *Een brede ontwikkeling voor ieder kind*
- *Creatief en oplossingsgericht leren denken*
- *Aandacht voor natuur en cultuur*

‘Mag ik zelf mijn leerproces vormgeven’

Joris komt in de klas niet tot zelfstandig lezen. De leerkracht vraagt de remedial teacher met hem op ontdekkingsstocht te gaan.

Casus: lezen met Joris

RT: Wat gaat goed in de klas?

Joris (direct): Het lezen gaat nog niet zo goed.

RT: Mag ik je daarbij helpen?

Joris: Graag.

RT: Heb je een idee hoe ik jou kan helpen?

Joris: Ik wil graag een verhaal vertellen en wil jij dat dan opschrijven, zodat ik het na kan schrijven.

RT: Oké.

Joris vertelt zijn verhaal in de verleden tijd. We stuiten op het woord "graafde".

RT: Dat moet toch "groef" zijn?

Joris wil er meer van weten.

RT: Verleden tijd is iets wat al geweest is en tegenwoordige tijd is iets dat nu gebeurt.

Joris snapt dit: Ik wil mijn verhaal in het NU schrijven.

We veranderen samen alle werkwoorden in de tegenwoordige tijd en komen er achter dat "toen" als woordje dan niet meer werkt. Hij zoekt zelf de woorden op die moeten veranderen.

RT: Wil je jouw verhaal nu voor me voorlezen?

Joris: Ik weet niet of ik dat wel kan.

Maar hij leest het zorgvuldig en nauwgezet voor, soms met een duwtje van mij.

De leerkracht vertelt later dat hij in de klas nu alleen nog maar wil lezen. Hij pakt zelf boekjes uit de kast.

Eigenlijk wilde ik Joris nog niet confronteren met het verschil in tegenwoordige en verleden tijd. Ik was bang dat deze leerstof, die soms in hogere klassen nog voor problemen zorgt, voor Joris veel te hoog gegrepen is. Het is verbazingwekkend hoe snel hij het oppakt. Joris laat zien dat hij er klaar voor is: hij ontdekt het nu en wil het zich eigen te maken. Daarmee zet hij mijn aannames en vooropgezette denkbeelden over hoe het volgens de leerlijnen "zou moeten gaan" volkomen op de kop. Heel verrassend en verfrissend!

De Noorderkroon

Het schoolgebouw

Sinds 2000 is de Noorderkroon in dit gebouw gevestigd. Het is gebouwd vóór de Tweede Wereldoorlog, in de stijl van de Amsterdamse School. Het gebouw staat onder monumentenzorg en is goed geoutilleerd. Er is een opvallend goed binnenklimaat.

De leslokalen liggen in een halve cirkel om het schoolplein. Er is ruimte voor een mooi grote kleuterklas, leslokalen voor de oudere kinderen, een zaal voor toneelvoorstellingen, een houtbewerkingslokaal en een handwerklokaal.

Daarnaast administratieve ruimtes, een lerarenkamer en ruimtes voor remedial teaching en interne begeleiding.

Samen met het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang, gehuisvest in het gedeelte van het gebouw dat aan de Jupiterstraat ligt, vormen we het Kindcentrum De Noorderkroon.

Situering en grootte van de school

De Noorderkroon is een streekschool met leerlingen uit Enschede en omgeving en Hengelo.

De school ligt in de wijk “Tweckelerveld”, in de sterrenbuurt. Dicht bij de uitvalswegen naar Haaksbergen en Hengelo. Vanaf het NS centraal station is de school met lijn 1 te bereiken en de school ligt op loopafstand van NS station Enschede Kennispark.

Onze school telt momenteel 101 leerlingen. We groeien gestaag. Er zijn het komende jaar vier leeftijd geïntegreerde leergroepen: De kleuterklas (groep 1 en 2), de jongste groep (groep 3 en 4) en de middelste groep (groep 5 en 6) en de oudste groep (groep 7 en 8).

Schooltijden

De Noorderkroon kent een continuooster. Dat betekent dat de kinderen tussen de middag niet naar huis gaan. Alle kinderen hebben evenveel schooltijd. Ze hebben een korte pauze van 10.30-10.45 en een lange pauze van 12.30 tot 13.00 uur. Kleuters hebben lange buitenspeeltijden. In de kleuterklas zitten kinderen van 4 tot 6 jaar. Omdat we de kleuterklas uitdrukkelijk kleuterklas noemen, hanteren we de benaming daaropvolgend in de term klassen. Klas 1 is dus groep 3.

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Kleuters	8.20-14.30	8.20-14.30	8.20-12.30	8.20-14.30	8.20-12.30
Klas 1 t/m 6	8.20-14.30	8.20-14.30	8.20-12.30	8.20-14.30	8.20-12.30

Schoolvakanties 2017-18

Herfstvakantie	21 oktober t/m 29 oktober 2017
Kerstvakantie	23 december 2017 t/m 7 januari 2018
Voorjaarsvakantie	24 februari t/m 4 maart 2018
Goede Vrijdag	30 maart 2018
Pasen	1 en 2 april 2018
Meivakantie	28 april t/m 13 mei 2018
Tweede Pinksterdag	21 mei 2018
Zomervakantie	21 juli t/m 2 september 2018

Goede gewoontes:

Goede gewoontes dragen een school. De belangrijkste noemen we hier. Elke dag geven we de kinderen een hand bij binnenkomst en vertrek. Volwassenen en kinderen benaderen elkaar met respect. We blijven niet hangen in wat verkeerd gaat, maar zoeken naar hoe het dan wel lukt. We zoeken naar het positieve achter het negatieve. Iedere les en dag kent een gezonde opbouw: spanning en ontspanning. Als school verstrekken we gezonde biologische voeding.

1. Missie, visie en ontstaansgeschiedenis

De missie

De missie van de school en de schoolbeweging is het beschikbaar stellen van onderwijs ten dienste van een positieve ontwikkeling van de samenleving. De Waldorf Movement streeft wereldwijd naar onderwijs aan kinderen van alle gezindten. Van China tot Egypte van de Verenigde Staten tot Nieuw Zeeland, binnen christendom, Islam, Jodendom en Boeddhisme.

Ook onze school wil een bijdrage leveren aan een brede ontwikkeling van de jonge mens. Pas door die brede ontwikkeling kan hij een volwaardig burger worden van de samenleving die zijn talenten en vaardigheden nodig heeft.

Onze visie op onderwijs

Een school kan haar missie op bescheiden wijze maar met volle inzet uit voeren door:

- Een leerplan te ontwikkelen dat tegemoet komt aan de behoeften van de mens naar lichaam, ziel en geest.

Dat is waar onderwijs al millennia over gaat. Alleen maar opvoeden van het hoofd, het intellect, leidt tot een maatschappelijke catastrofe. Anders geformuleerd: De school wil opvoeden voor hoofd, hart en handen: bewegelijkheid in het denken, empathie in het voelen en vitaliteit en doelgerichtheid in het handelen.

- Uit te gaan van de uniciteit van iedere mens in relatie tot zijn medemensen.

Iedere mens komt op aarde met een 'missie'. Centraal staat daarin zijn leer- en werkstijl, wilsimpuls en wat we in het vervolg de wilsrichting zullen noemen. Iedere leerling wil in principe vanuit zijn eigen leer- en werkstijl de leerstof aanpakken, met anderen omgaan en vanuit die eigenheid zijn bijdrage leveren aan het geheel van de klas of schoolgemeenschap en later aan de samenleving.

- In onderwijs doorlopend te werken aan het inrichten van een context, waarin leerlingen hun wilsrichting kunnen realiseren.

Zodoende kan de tegenstelling tussen kindgericht- en prestatiegericht onderwijs overwonnen worden.

De Waldorfscholen staan garant voor een rijke cultuuroverdracht van: kennis van de wereld en haar geschiedenis, vaardigheid in rekenen en taal, het vertellen van verhalen, het voorlezen, toneelspelen, zingen, dansen en bewegen, de beoefening van de kunsten, doen en begrijpen van techniek die aan ons leven ten grondslag ligt.

Veel is er in de loop der jaren veranderd. De school is minder schools geworden. Toch wordt het onderwijs ook telkens weer eenzijdig cognitief. Vooral het jonge kind van 0-7 jaar is hiervan het slachtoffer. Het kind wordt vroeg oud gemaakt!

De Waldorfbeweging heeft zich aangesloten bij The Alliance for Childhood. Een internationale beweging die opkomt voor de ontwikkeling van het jonge kind. Het mogen spelen en genieten in een rijke omgeving staat daarin voorop. Het vrije spel neemt daar een belangrijke plaats in.

Ontstaansgeschiedenis

Rudolf Steiner ontwikkelde in het begin van de 20^e eeuw een pedagogie die een antwoord zocht op de eenzijdige opvoeding van die tijd. In Nederland heeft zich het merkwaardige voorgedaan dat de Waldorfscholen 'Vrijescholen' werden genoemd. Begin van de 20^e eeuw wilden zij geen overheids subsidie ontvangen. Zij wilden 'vrij zijn' zelf te bepalen vanuit een vrij vakmanschap, wat leerlingen nodig hebben en zich dat niet door de overheid laten voorschrijven. Die naam heeft tot veel verwarring geleid. Een 'Vrijeschool' is een geordende en levendige organisatie. Rust, ritme en regelmaat en respect en goede omgangsvormen vormen een belangrijk bestanddeel van de iedere dag.

Vrij van overheidsbemoedening zijn we niet meer. Sterker nog we worden betaald via de overheid en gaan de dialoog met de overheid graag aan. De Noorderkroon en de Stichting Vrijescholen Athena onderhouden een goede relatie met de inspectie en andere instanties. De school heeft van de inspectie een basisarrangement toegekend gekregen.

De Noorderkroon wil benadrukken dat zij zich aansluit bij een wereldwijde beweging: 'The Waldorf movement' en zal daarom de benaming vrijeschool naar het tweede plan verschuiven.

In Nederland zijn circa 80 Waldorfscholen, verspreid over het hele land. Daarnaast zijn er overal in de wereld vele scholen, ook wel Steinerscholen of Waldorfscholen genoemd.

2. De inrichting van het onderwijs

Onderwijskundig

De kleuterklas¹

De Noorderkroon heeft een kleuterklas van heterogene samenstelling. Dat wil zeggen dat de kinderen van vier tot en met zes jaar bij elkaar in een klas zitten. Zij blijven de gehele kleuterperiode bij dezelfde leerkracht. Daardoor kunnen de jonge kleuters van oudere kleuters leren en andersom. Zij stimuleren elkaar over en weer in hun mentale, sociale en intellectuele ontwikkeling. De oudste kinderen krijgen een extra stimulans in hun sociale ontwikkeling door jongere kinderen te helpen en een voorbeeld voor hen te zijn. Omdat iedereen een keer jongste en oudste kleuter in de klas is, wisselen de rollen die het kind heeft in de loop van de kleuterperiode. Oudsten kinderen krijgen ook extra taken die hen ondersteunen in het zelfstandig werken.

De onderbouw²

De onderbouw is volgens hetzelfde principe van de heterogene groepen samengesteld. Zij is dit jaar onderverdeeld in drie hoofdgroepen van elk twee leerjaren met een vaste leerkracht. Het streven is dat de leerkracht van elk van deze groepen de leerlingen twee jaar begeleidt.

Ook hier geldt het principe dat oudere en jongere leerlingen elkaar wederzijds vooruit helpen in het leerproces, in het sociale en het samenwerken. Leerlingen werken samen, beoordelen elkaars werk, leren reflecteren. Daar is veel sociaal- en 'leerverkeer'. Daarnaast wordt er in tweetallen en in groepjes gewerkt, naast klassikaal en individueel.

Pedagogisch

Het pedagogisch concept van de school is:

Kom tegemoet aan de individuele werkstijl³ van de leerling, dan verhoog je zijn leer- en werkvaardigheid.

Die werkstijl is verrassend genoeg individueel en tegelijkertijd vertegenwoordigt hij algemeen menselijke kwaliteiten, die we allemaal in meerdere of mindere mate hebben. Daarom zijn leerlingen ook geïnteresseerd als er voor een ander iets wordt gedaan. Dat houdt in dat de leerkracht een methodisch bewegelijke vakman of vrouw moet zijn. Variatie is het toverwoord.

De individuele werkstijl is door leerkrachten en ouders te ontdekken. Ook ouders kunnen worden geïnspireerd voor de omgang met hun kind in de thuissituatie. Door aan te sluiten bij de werkstijl wordt de leerling ondersteund in zijn leerproces en doet de leerkracht didactische vondsten voor dit individuele kind. Tegelijkertijd werken deze vondsten ook voor de didactische aanpak van de hele klas. Zie onderstaande casus:

Casus D.

D. is thuis agressief en hij komt in de les soms gestrest over.

Hij komt onder de les meerdere malen zeggen: 'Ik ga het niet af krijgen'.

Ik zeg dan meestal iets in de richting van: " Natuurlijk gaat je dat wel lukken, je bent al bijna klaar"

Maar dat werkt niet, ik blijf de stress bij hem zien. Soms is het zelfs zo dat de opdracht niet af komt.

We besluiten een bespreking te houden.

Naar aanleiding van de kinderbespreking komt het volgende naar voren.

Zijn wilsrichting is 'preciezend verdiepen'.

Een tip die daar uit volgt is, om precies aan te geven wat er af moet en wat de consequentie is als het niet af is.

Dit heb ik geprobeerd en pas ik nu dagelijks toe. Bij vrijwel elke opdracht aan de klas geef ik aan hoelang ze daarvoor hebben en wat de consequentie is als het niet af komt. Je ziet bij hem de rust als hij aan het werk is. Hij komt niet meer steeds bij me. De consequentie van het niet af hebben is steeds dezelfde: mee naar huis.

Alle kinderen weten waar ze aan toe zijn. Ik blijf nog wel precies de tijd aangeven en wat ik van de opdracht verwacht.

Het mooie van dit alles is dat de ouders bij het gesprek dat we hadden, aangaven dat het thuis ook rustiger geworden is.

¹ Wij noemen dit nog nadrukkelijk een kleuterklas om aan te geven dat er een duidelijk ontwikkelingspsychologisch verschil is tussen kleuters en het echte lagereschoolkind.

² De bovenbouw betreft het Waldorfschool voorgezet onderwijs.

³ Wijze waarop de mens iets doet en die heel zijn denken en doen doortrekt. Kortweg 'werkstijl'. Ook aan te duiden met wilsrichting of wilsimpuls. A. De Vries, Arnhem, 2004

Methodisch

Het jonge kind van 0-7 jaar

De spiegelneuronen

In de leeftijd van 0-7 jaar overweegt de nabootsende manier van leren. De activiteit van de spiegelneuronen is in deze leeftijd bijzonder sterk. Het goede voorbeeld geven en voorleven is een beproefde methodische aanpak. Dat varieert van veel en duidelijk voorspreken en -zingen tot laten zien hoe je respectvol met de dingen omgaat. Het leren heeft veelal een impliciet karakter. Al doende leer je. Echte lesjes worden er niet gegeven. Het leren is een van elkaar leren, een goed kijken hoe de leerkracht en andere kinderen het doen. In het vrije spel kun je ook zelf op ontdekkingsstocht gaan en onderzoeken wat je kunt.

Dag- en weekverloop

In de kleuterklas heeft elke dag een vaste activiteit: schilderen, brood bakken e.d.. Er is ruim gelegenheid tot vrij spelen binnen en buiten. Minstens twee uur per dag. Er is aandacht voor samen in alle rust eten en drinken. Daarnaast trekken de kleuters er met de juf op uit. Het bosproject voor de kleuters of een bezoek aan de trein, de fietsenmaker, de molenaar, de schaapsherder etc. Aan het eind van de dag wordt er een verhaal verteld. Meestal is dit een sprookje.

Alle leeftijdsgroepen

Contextueel leren

Centraal in onze methodiek staat het uitnodigen tot het gaan van de eigen weg. Daarvoor creëert de leerkracht een krachtige, uitdagende context. Ieder mens zoekt een uitdagende omgeving waarin hij zich kan ontwikkelen. In onze methodiek van leren werken de leerlingen samen met de leerkrachten. Voor beiden valt er altijd veel te leren. De leerkracht werkt met de leerlingen vanuit een demonstrerende, onderzoekende en uitnodigende aanpak. De leerlingen komen daarin pas goed vooruit als er een einddoel is waar ze naar toe kunnen werken op hun manier. Hoewel voor de ene werkstijl het onderzoekende meer aan de orde is dan voor de andere, is het toch zo dat het onderzoekende en je eigen weg mogen gaan, een belangrijk onderdeel vormen van onze aanpak.

Het contextuele krijgt in de kleuterklas vorm in een goed ingerichte omgeving, binnen en buiten. De kinderen zitten niet in rijtjes in bankjes; ze zijn actief. Er is een werktafel, een werkbank, een samenkomstkring en er zijn vele hoeken met verschillende activiteiten en een groot deel van het lokaal kan ingezet worden als er bijvoorbeeld een groot huis wordt gebouwd. Een ander deel van de context bestaat daar uit het aanbieden van tal van activiteiten: ambachtelijke, praktische en kunstzinnige.

Een ander belangrijk methodisch principe dat we hanteren is, dat alles met alles samenhangt. Doorgaans worden veel leergebieden gefragmenteerd gepresenteerd, maar wij zoeken steeds naar het geheel. Aardrijkskunde is daar een prachtig voorbeeld van: het is topografie, heeft een sociaal economisch element, kijkt naar het landschap, naar de cultuur, de mensen, de kleuren het weer etc. Plantkunde is tevens tekenles, leren kijken, leren verbeelden (waar lijkt die plant op; lijkt ik op die plant?).

Of spelling. Dat is niet alleen maar spelling maar ook dichten en schrijven, interviewen etc.

Pesten is niet alleen maar pesten, maar onder anderen ook 'beoordelen'. Of elkaars kwaliteiten zien en die benoemen. Of de leerkracht meehelpt 'sturen'. We noemen dit 'sociale omgang' en hanteren het preventief.

De onderbouw

Cognitie, creativiteit en verdieping

Het schilderen van een tropisch klimaat, helpt dat klimaat beter te begrijpen. Leren is een cognitief, mentaal, verbeeldend en kunstzinnig proces. De ene discipline versterkt de andere.

Je kunt over een ruzie praten, maar je kunt hem ook schilderen. Schilder de boosheid, schilder het verdriet. Welke kleuren horen daarbij? Door wat er te leren is steeds op een andere manier te benaderen, treedt verdieping op en beklijft de leerstof voor het leven.

De tafels van vermenigvuldiging moet uit je hoofd leren, maar je kunt ze ook nog vanuit de beweging leren, door ze te klappen en te stampen of ze in ritmische figuren tekenen.

Je kunt schrijven over de bijen, maar ook tekenen, dansen of muziek maken, om te laten zien wat je er nu van begrijpt.

Het cognitieve werken wordt dus steeds ondersteund door kunstzinnige - en bewegingsactiviteiten.

Drie tot vier weken lang starten we de dag met eenzelfde vak: rekenen, geschiedenis enz. Drie weken lang zijn leerkracht en kinderen aan het werk met het weer en het klimaat. Kijken naar de wolken, tekenen ze, kijken naar luchtdruk en temperatuur etc. Voorspellen het weer. Niet een vluchtig leren van allerlei kleine onderwerpen, maar een verdiepend leren van grote thema's. Dat doet meer dan een paar lesjes.

Dag en weekverloop

Het onderwijs in alle groepen wordt gekenmerkt door een doordacht dagritme. De cognitieve stof krijgt een hoofdpuls in de eerste twee uren van de ochtend (de z.g. periode). Dit houdt in dat gedurende drie of vier weken een hoofdvak gegeven wordt: rekenen, taal, aardrijkskunde, geschiedenis etc. of een samengaan van die vakken in een project. Na de pauze komen de wekelijks terugkerende oefeningen en vaklessen aan bod: vreemde talen, spelling, rekenvaardigheid, vertellen, muziek, gym, handwerken en handenarbeid etc. Maar altijd wordt gewerkt aan betrokkenheid binnen een concrete uitdaging. Spelling omdat je je verhaal goed moet kunnen opschrijven. Rekensnelheid om op de markt snel te kunnen inschatten wat je ongeveer moet betalen.

Leerstof

Algemeen

Alles in de wereld hangt met elkaar samen

Vele rijke inhouden passeren op een Waldorfschool de revue. Vakken en activiteiten komen langs die op andere scholen niet worden gegeven. In het onderstaande geven we een summier overzicht om enigszins een indruk te kunnen krijgen.

In de kleuterklas komen de leerinhouden spreken, samenwerken, rekenen, inschatten, inleven, denken en fantasieren allemaal in het spel aan bod.. Voorwaarde is dat er een rijkdom aan materiaal binnen en buiten aanwezig is. De andere inhoud is dat wat de leerkracht aan taal en activiteitenrijkdom aandraagt.

Voor de oudere kinderen is een belangrijk element in de keuze van de leerstof, het zoeken naar concrete projecten waarin tal van vaardigheden aanbod komen. We doen dit in ons zogenaamde periode onderwijs. Daarnaast is het neerzetten van krachtige leerstofkaders vanuit het contextueel leren een voortdurende aansporing op zoek te gaan naar interessante leerstofinhouden.

Verhalen begeleiden de jonge mens

In de Waldorfscholen is van oudsher een rijke vertelcultuur. De grote verhalen van de mensheid begeleiden de opgroeiende mens op zijn levenspad. Eenmaal achttienjarig zal hij zelf het pad van de wereldliteratuur betreden in de twaalfde klas van de Bovenbouw⁴.

Gedurende de eerste jaren van het schoolleven wordt geput uit de wereld van de sprookjes, legenden, fabels en de verhalen uit het Oude Testament. Vanaf het tiende jaar uit de verhalen uit de Noorse Edda, Germaans mythologie, middeleeuwse verhalen, de Grieken en de Romeinen. Zo maken de leerlingen in deze mensheidsverhalen het ontstaan van de mensheid nog eens opnieuw mee en kunnen zij zich daar innerlijk aan spiegelen.

In de vertelmomenten komen tal van levensthema's langs en kijkt regelmatig een filosofische beschouwing om de hoek.

Het onderwijs in de kleuterklas

De kleuterklas kent een huiselijke sfeer en is met een keur aan materialen zorgvuldig ingericht. Het materiaal is mooi gevormd en van natuurlijke stoffen gemaakt. Centraal in de kleuterklas is het uitgangspunt dat er door een rijk en gevarieerd aanbod vanzelf door de kinderen veel geleerd wordt, dat ook hun cognitieve ontwikkeling ten goede komt. We noemen dit impliciet leren. De leerstof zit in het 'doen', het uitproberen.

Het vrije spel en een rijk aanbod

Voor kleuters is het vrije spel een belangrijk context. Al spelend ontwikkelt het kind taalgevoel, woordenschat, zinsbouw, motoriek, sociale vaardigheid, samenwerken, oplossingsgericht denken, fantasie, etc. In het bouwen ontwikkelen kinderen hun rekenvaardigheid en constructieve inzicht. Er wordt 'diep' gespeeld. Veel ouders ontdekken bij ons dat een kind 'echt' kan spelen.

Daarnaast is er een rijk aanbod van versjes, liedjes, verhalen en gesprekken. Vertellen en voorlezen vormen daarin een belangrijke bijdrage aan de literaire beleving van de kinderen. Er wordt toneel gespeeld, poppenkast etc. Of een kringspel. Een dergelijk spel heeft meestal een seizoenskarakter; bijvoorbeeld een spel rond "Koning Winter".

⁴ De Bovenbouw van de Waldorfscholen is voor leerlingen van 12 -18 jaar.

Werkplaats

We doen tal van activiteiten die te maken hebben met ambachtelijk werken, koken, verzorgen, opruimen, schoonmaken e.d. Jonge kleuters krijgen een kleine taak, grote kleuters helpen vaak uit zichzelf al ijverig mee. De kinderen worden aangesproken in hun talent of wilsrichting en krijgen daardoor taken die bij hen passen.

De maaltijd is een moment van rust

De tafel wordt zorgvuldig gedekt. De kinderen eten hun meegebrachte of op school gebakken brood op en er wordt iets gezonds bij gedronken. Er is rust aan tafel en tijd om te eten.

Het jaarritme

De jaarfeesten nemen in de kleuterklas een centrale plaats in. Kerstmis, Pasen, Sint Jan, Michaël, Sint Maarten, Sinterklaas, maar ook enkele minder bekende feesten hebben hun eigen plaats in het jaar. Zo bepalen zij het jaarritme. Ze geven kleur aan iedere bepaalde periode van het jaar.

Het onderwijs in de onderbouwgroepen⁵

Leerstof jongere kinderen van 6 t/m 10 jaar

Leren is niet het 'iets niet kunnen en daarvoor oefenen', maar leren is ergens voor gaan en daardoor ook meer kunnen. Wie enthousiast is voor het lezen, leert beter lezen! Ook hier geldt de context steeds opnieuw uitdagend in te richten. Voor de leerlingen van 6 t/m 12 jaar is een uitdaging een taak, die ze alleen of samen met anderen moeten volbrengen. Dat kan zijn het maken van een toneelstuk, een affiche of een prentenboek, maar ook het leren hoe je schattend of met snelheid rekt.

Belangrijke leervaardigheden in deze leeftijd zijn voordoen, nadoen, samenwerken en al doende onderzoeken.

De kinderen doen nog graag. Zij zijn open voor het goede verhaal, maar ook nieuwsgierig zelf hun ontdekkingen te doen en willen die graag melden. Kinderen willen zelf leren en leren van elkaar en van de volwassenen.

Schrijven

De jongste kinderen zijn van nature nog 'kunstenaars'. Zij verbeelden graag. Van letters die zij zien, kunnen zij hun eigen beelden maken. Zij schilderen en tekenen deze letters graag. Deze beelden helpen de abstracte lettertekens te leren en ze later aan elkaar te schrijven. Ze kijken naar elkaar en leren van elkaar. Een mooi handschrift wordt ondersteund door goede voorbeelden, het vormtekenen en veel oefenen vanuit een verrassend perspectief: schrijven met hindernissen en uitdagingen.

Lezen, spelling en grammatica

Eigen gekende liedjes, versjes en teksten worden o.a. met behulp van de oudere leerlingen omgezet in leesteksten.

Het lezen wordt ingebed in een krachtige leescultuur met aandacht voor het goede kinderboek.

Nadat de eerste beginselen van het lezen zijn aangeleerd gaan de kinderen individueel of in groepen lezen. Ook wordt er in tutorgroepjes gelezen: een kind uit een hogere klas leest individueel met een jonger kind. Kinderen lezen elkaar voor in allerlei samenstellingen en ook aan kleuters, ouders en derden zoals ouderen.

Het programma van het aanvankelijk lezen wordt mede ondersteund door de methode 'ZLKLS' (Zo Leren Kinderen lezen en Spell(en)). Een voor Waldorfscholen aangepaste methodiek.

Het voortgezet technisch lezen vindt plaats binnen het kader van het project leescultuur met een variatie aan lees- en voorleestechnieken. De school doet mee aan de nationale voorleeswedstrijd.

Spelling, dictee, lezen en schrijven zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De kunst is de leergierigheid van de kinderen te wekken en ze de kans te geven te excelleren.

In alle zaakvakken en praktische projecten wordt het begrijpend lezen beoefend, evenals in het mooie voorlezen en toneelspelen. Zinsbouw, woordsoorten en interpunctie worden ontwikkeld vanuit het meevoelen en beschouwen.

Rekenen

Nadat in klas 1 de kwalitatieve kant van de getallen is verkend, wordt er veel al doende gerekend, o.a. met de getallenlijn, concreet materiaal dat ze zelf meebrengen etc. Ook worden de tafels van vermenigvuldiging vanuit beweging en muzikaliteit aangezet. Later op rij en kris kras uit het hoofd geleerd.

De eerste getallen worden aangeleerd waarna de vier hoofdbewerkingen (optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen) geoefend worden. Rekenverhalen, twintig- en honderdveld doen hun intrede. Het geld- en handig rekenen wordt geleerd. Het hoofdrekenen neemt een belangrijke plaats in naast het handig rekenen. Steeds is het belangrijk de koppeling te maken met praktische handelingen waarbij rekenen wordt toegepast. Begonnen wordt met het

⁵ Met de onderbouw wordt bedoeld de kleuterklassen en de groepen 3 t/m 8. Bovenbouw Waldorfschool is Voortgezet onderwijs mavo/havo/vwo.

ontdekken van de lichaamseigen maten: de el, de voet, de duim etc. en van daaruit naar de standaardmaten uit het metrieke stelsel. Tenslotte wordt het cijferen geleerd; het onder elkaar optellen, aftrekken en vermenigvuldigen. Een gestandaardiseerde methode maakt deel uit van de oefeningen.

Zaakvakken

Langzamerhand groeit de interesse voor hoe de mensen de dingen geleerd hebben. Van 'Hoe maak je inkt', tot 'Kun je zelf kaas maken?' Een zinvolle handelende verbinding met de omgeving is hier Leitmotiv; niet alleen weten, maar vooral ook zelf maken. Deelgenoot worden van de wereld om je heen. Dat alles is nog doordrongen van fantasie, sterke beleving en verwondering.

Het zaakvak wordt in periode of projectvorm gegeven en heet: Heemkunde, waaronder kennis van de ambachten en beroepen en eenvoudige productsamenstellingen.

Beweging

Bewegingssporten worden door de kinderen graag gedaan. Het zijn zinvolle en op elkaar afgestemde bewegingen. De kinderen bewegen op de lettervormen, bij de grammatica, het vormtekenen etc. In de gymlessen behoren tikspelen, klimmen en klauteren, rollen, stoeien en balspelen horen tot het repertoire. Een belangrijk element wordt gevormd door die oefeningen waarin vertrouwen en elkaar helpen een rol spelen. Daarin wordt gestreefd naar een presentatie van wat is geleerd.

Leerstof oudere kinderen van 10 t/m 12 jaar

Met het tiende jaar wordt ontwikkelingspsychologisch een grens overschreden. Je zou het de eerste voorbode van de puberteit kunnen noemen. Het kind komt nu langzamerhand tot een andere innerlijke houding. Dit fenomeen noemen we 'de scheiding van ik en wereld'. Het kind voelt zich meer naar de wereld kijken, waar hij er voorheen meer in ondergedompeld was. In de echte puberteit wordt dat nog sterker en gaat het kind zich tegen van alles en nog wat afzetten. Hij komt tegenover de wereld te staan. De kunst van de opvoeding in de leeftijd van 10 t/m 12 jaar en ook daarna is de jonge mens opnieuw weer te verbinden met de wereld waarmee hij voorheen als klein kind vanzelfsprekend was verbonden.

Het toeschouwersbewustzijn van kinderen na het tiende jaar leidt er toe dat zij rond het twaalfde jaar meer en meer in staat zijn te abstraheren. Zij kunnen bijvoorbeeld uit natuurkundige fenomenen wetmatigheden destilleren of algebraïsch denken.

Schrijven

Het krijgen van een goed handschrift heeft zijn basis gekregen in de voorgaande drie jaren. Verdergaande oefening onderhoudt dat handschrift. Kennismaking met andere letterstijlen en kalligrafie ondersteunen de schrijfvaardigheid.

Lezen, spelling en grammatica

Het leesproces is ingebed in een krachtige leescultuur. Niet alleen in de literaire beleving van het goede kinderboek, maar ook tijdens het lezen van kennisboeken en –sites in het periodewerk. Belangrijk is dat zij zich regelmatig in het lezen presenteren. Dat kan zijn voor kleuters, de jongere kinderen in de onderbouw, mensen buiten de school. Daarin wordt hun eigen voortgezet technisch lezen verder ontwikkeld en verzorgd.

De oudere leerlingen hebben een belangrijke functie in de leescultuur van de school. Naast het eigen lezen helpen zij bij het tutorlezen, lezen voor en geven uitnodigende boekpresentaties.

Het correct leren schrijven is vooral verbonden met het schrijven aan anderen: voor je werkstuk, aan je oma etc. Dan merk je telkens wat je nog te leren hebt. Spelling is een je nauwkeurig leren uitdrukken en vraagt om een voortdurende verzorging. De kunst is de motivatie voor het spellingsonderwijs hoog te houden.

Spelling, lezen en schrijven blijven ook in deze leeftijdsgroep met elkaar verbonden. Van belang is het ontwikkelen van samenwerking, helderheid over je niveau en over wat er gekund moet worden.

In alle zaakvakken en praktische projecten wordt het begrijpend lezen beoefend. Begrijpend schrijven is een voorwaarde voor begrijpend lezen. Als jezelf met verwijfwoorden kunt werken snap je ook hoe een ander dat doet. Begrijpend lezen proberen we vooral met het handelen te verbinden: recepten, gebruiksaanwijzingen, opdrachten, puzzeltochten etc.

Zins- en woordontleding, uitdrukingsvormen, lijdende en bedrijvende vorm, de samengestelde zin etc. worden beoefend.

Rekenen

Aan het eind van de eerste drie jaren werd het cijferend rekenen en meten en wegen aangeleerd op basis van inschatten, goed hoofdrekenen en handig rekenen. Dit wordt uitgebreid met de staartdeling, decimale stelsel, verhoudingen, breuken en tenslotte de algebra en meetkunde. Vooral in het rekenen geldt dat je in staat bent te abstraheren en omgekeerd dat je van een abstractie weer een concrete werkelijkheid kunt maken.

Het rekenen is als vak vaak een onderdeel van een ander vak. In de aardrijkskunde zal het optreden bij het maken van grafieken en tabellen. In de geschiedenis bij het maken van een tijdsbalk. In de handvaardigheid bij het meten

etc. Een bijzondere plaats neemt het handelsrekenen in vooral in relatie tot de economische aardrijkskunde.

Zaakvakken

In het aanbieden van de zaakvakken wordt de ontwikkelingspsychologische verandering duidelijk merkbaar. Er ontstaat nu een breed pallet aan vakken.

In de biologie verschijnt eerst de dierkunde die laat zien hoe de dierenwereld een afspiegeling is van de mensen wereld. Iedere menselijk deelfunctie is terug te vinden in een diersoort.

In de plantkunde ontdekken we dat ook de plantenwereld niet alleen Linnaeïsch is geordend. Er wordt intensief waargenomen, gerekend en geleerd hoe je met de natuur verbonden bent.

De aardrijkskunde richt zich aanvankelijk op de eigen omgeving en het eigen land, het netwerk waarin wij dagelijks leven. Vervolgens op Europa en dan de gehele wereld. De aardrijkskunde wordt uiteindelijk mondiaal, omdat de weg van een product ons overal brengt en in de economische aardrijkskunde de grootste samenhangen zichtbaar maakt.

Daarentegen begint de geschiedenis direct bij de mensheidsgeschiedenis. Waar begon onze wereldcultuur. Van het oude India, Egypte en Babylonië tot Griekenland, Romeinen en het middeleeuwse Europa.

Natuurkundige verschijnselen als magnetisme, warmte, elektriciteit, akoestiek en optica zijn aanleiding tot praktisch onderzoek. Meetkunde en algebra doen hun intrede. Om een constructie te maken met alleen passer, liniaal en potlood moet je heel precies de regels kennen, die voortkomen uit praktisch denken. Bij kennisverwerving wordt ook van de computer gebruik gemaakt.

De volgende zaakvakken worden in periode of projectvorm gegeven: meetkunde, aardrijkskunde, dierkunde, plantkunde, geschiedenis en natuurkunde.

Beweging

Niet alle beweging is gymles. Er wordt tussendoor bewogen om even te re-setten en weer fris te worden. Er wordt bewogen in de algebra les op de lijn van de positieve en negatieve getallen of in de natuurkunde bij +3 en -7 graden Celsius. Er wordt bewogen en uitgebeeld in de grammatica en in die spelen en oefeningen die leerlingen helpen elkaar te ondersteunen en vertrouwen. Vanzelfsprekend kan dit laatste aspect ook een belangrijke rol spelen in de gymles.

Externe methodes die gehanteerd worden

<p>Lezen: ZLKLS ondersteund met Leeslijn.</p>	<p>Rekenen: Rekenrijk</p>
<p>Begrijpend lezen: Begrijpend lezen Cito</p>	<p>Topografie Werkatlas Bosatlas</p>
<p>Spelling Taaljournaal</p>	<p>Schrijven Schrijven in de Basisschool Handschrift</p>

Leerdoelen en leerlijnen in het basisonderwijs

De leerdoelen en leerlijnen voor het basisonderwijs omvatten tal van vaardigheden die de mens doorgaans in meerdere of mindere mate inzet.

Bijvoorbeeld rekenen in klas 4:

- De leerlingen kunnen een antwoord van een optelling/aftreksom onder de 1000 schattend benaderen.
- De leerlingen kunnen bedragen samenstellen uit de gangbare muntwaarden (in euro's).
- De leerlingen maken kennis met de gestandaardiseerde maten, gewichten en inhoudsmaten en ze kunnen in praktische situaties met de verschillende maten werken.

En voor taal in klas 4:

- De leerlingen denken en spreken mee; zijn betrokken.
- De leerlingen kunnen een brief, of een stripverhaal schrijven in een tijdsperspectief.
- De leerlingen kunnen een krantenbericht, brief, e-mail, en een routebeschrijving schrijven.

In een concreet een uitdagend aanbod van de lesstof zijn de leerdoelen eigenlijk altijd terug te vinden.

Na iedere periode checkt de leerkracht welke leerdoelen wel en welke niet gehaald zijn en dus later alsnog aan bod moeten komen. Door het werken met concrete eindproducten per les en periode komen bijna alle leerdoelen aan bod. De leerkrachten oriënteren zich op taal- en rekenweb van de Begeleidingsdienst voor Vrijescholen.

Didactisch

We werken langs twee didactische lijnen. Enerzijds vanuit onderzoek en ontdekking. Anderzijds vanuit voordoen, laten zien hoe het moet en wat de regels zijn of strategieën: de oefenlijn. Allereerst de onderzoekende lijn.

De onderzoekende weg

Leren vindt plaats doordat er ruimte geboden wordt. Dat betekent dat er een uitdagende en concrete taak moet zijn waar leerlingen elk op hun manier in kunnen duiken. In een dergelijke werkwijze wordt in de *Introductie* het eindresultaat beschreven of gedemonstreerd. Je kunt als leerkracht laten zien hoe snel je getallen onder elkaar kunt optellen. Of je kunt als handwerklerkracht laten zien op hoeveel manieren je pantoffels kunt maken: van leer, vilt, stof etc. Daarmee nodig je de leerlingen uit hun keus te maken en er voor te gaan.

Dan volgt het *Leergesprek*. In het leergesprek moeten de leerlingen nog niets. Als je leerlingen die het niet snappen daar gaat uitleggen, roept dat direct de beleving op 'Ik moet iets, maar ik weet niet wat'. Dan gaan ze het zeker niet snappen. Je vraagt dus ook niet 'snap je het, wie weet nog ...'. Dan zet je de zaak stil en werp je de leerlingen terug op zichzelf. De vraag zou moeten zijn 'Wat kun je? Wat zie je? Is dit nieuw voor je? Heb je al eens eerder zo iets gedaan? Etc.'

Het leergesprek is eigenlijk een tweede verkenning. Nu niet vanuit het eindpunt, maar vooral vanuit eerder opgedane ervaringen. In het leergesprek bewerk je dus met de leerlingen het onderhavige thema. Je *doet* de uitleg al door het gebied te verkennen, rondcirkelend, mindmappend, met de leerlingen.

In de *Introductie en het Leergesprek* staat het beleven en het uitnodigen te kijken centraal.

De route van de begripsvorming

Deze wijze van instructie is gebaseerd op het inzicht dat de lijn van het begrip verloopt van:

A. Voelen → Denken → Handelen → Begrip

Dus niet: B. Denken → Begrip → Voelen → Handelen wel het geval is.

(Het voelen onder A. is een inlevend voelen en niet een emotioneel voelen.)

De voorstelling dat de uitleg vooraf moet gaan aan de handeling staat dus ter discussie. Vaak zit in de uitleg een 'stap voor stap' principe en dan komt de clou. Vervolgens gaat iedereen dat uitvoeren. Dat is een slaafse methodiek.

Uitleg en instructie

Door in de introductie en het leergesprek de nadruk te leggen op het kijken en laten zien wordt de instructie nog meer instructie. Nog meer een handelingsopdracht. Doorgaans is uitleggen en vertellen hoe iets in elkaar zit. Maar in deze werkwijze ligt dat ook sterk bij de eigen activiteit van de leerlingen in het *Leergesprek* en de *Terugblik*.

Instructie is hier een beschrijving van de stappen die je volgt in de *werkwijze*:

- Dit is de gegeven som
- Die bespreken we samen
- Dan onderzoek je alleen of in tweetallen
- Dan is er tijd om je ontdekkingen aan ons te vertellen en wat je er hierna nog mee zou willen doen

Samenvattend

In de *Introductie* zet je een oriëntatie voor de leerlingen neer. Dan weten ze waar het ongeveer heen gaat en wat er van ze verwacht wordt, wat het doel is en soms ook al wat de toets zal zijn.

In het *Leergesprek* wordt met de leerlingen de uitleg *gedaan*. Vervolgens duiken de leerlingen er in, aangespoord vooral elkaar te helpen, voor te doen etc.

Het *Erin duiken* kan ook starten met een experiment of verkenningfase.

Tijdens het werken gaat de leerkracht rond en ziet waar leerlingen iets kunnen en waar niet. Kijkt direct waar het al lekker gaat. Spoort aan elders hulp te zoeken of stapt zelf in. Ziet ook waar leerlingen er alleen door heen gaan of samen met anderen. Spreekt af hoe leerlingen waarschuwen wanneer ze vast lopen. Organiseert een *Tussentijdse terugblik* (De 'snellers' verwoorden en geven instructie aan de 'moeiters'. Daarna volgt de uiteindelijke *Terugblik*. Een goede *Terugblik* is geen samenvatting of herhaling van wat je weet of hebt gedaan.

In de terugblik geef je een perspectief van waar je heen wilt. Van daaruit kun je vragen stellen over wat er zojuist gedaan is. In de terugblik heeft het reflecteren een andere kleur. De terugblik is een uitnodiging aan de leerling zelf de uitleg te geven en waar mogelijk een nieuw initiatief te nemen.

Schematisch:

Introductie, demonstratie, uitleg →	Leergesprek, uitleg, instructie →	Zelfwerkzaamheid en tussentijdse terugblik →	Terug- en → vooruitblik en eventueel huiswerk
<i>Kijken en beleven</i>	<i>Kijken en beleven</i>	<i>Erin duiken</i>	<i>Denken en begripsvorming</i>

Deze weg zal hoofdzakelijk in het periodeonderwijs worden bewandeld.

De oefenlijn

Wat de leerkracht waarneemt tijdens de periodelessen wordt hier verder geoefend en gefundeerd.

Daarbij worden methodes gebruikt zoals ZLKLS en Rekenrijk. Daar behandeld de leerkracht een spellingsvraagstuk dat geoefend moet worden. Biedt oefenstof op maat aan passend bij de werkstijl en het niveau van het kind.

De vorm van differentiatie

Wij bewandelen ook hier weer twee wegen. Aan de ene kant bieden we in het periodeonderwijs een gemeenschappelijk oriëntatie. De geschiedenis van Egypte. Ieder kind doet het geheel en daarbinnen krijgt hij een uitdaging die bij hem past.

Aan de andere kant differentiëren we per klas, per niveau van het kind en per werkstijl.

Onderliggend uitgangspunt is dus niet dat iedereen naar hetzelfde niveau moet, maar elk naar zijn eigen niveau.

In de beoordeling van de groei van leerlingen kijken we dus vooral naar de individuele vaardigheidsgroei en minder naar het klassengemiddelde.

Een voorbeeld van ons differentiatieprincipe:

Individuele excellentie in een gemengde leergroep

De meester heeft een rekenbureau ingesteld. Traditioneel beoordeel je het helpen van anderen niet als een zelf ook een stap verder komen. Het wordt niet gezien als een plustaak. M. heeft altijd de nijging zijn vinger op te steken en in een gesloten vraag te stellen dat hij niet weet hoe hij het moet aanpakken. Hij verwacht nu van de leerkracht instructie. Die wil hem dat eigenlijk niet geven, want hij ziet dat het voor M. belangrijk zou kunnen zijn als hij zelf op onderzoek gaat. Tot dan toe is dat niet gelukt.

Door M. in het rekenbureau te zetten voltrekt zich nu een interessante beweging. M. krijgt tal van leerlingen bij zich en merkt dat hij het wel snapt, maar dat dat niet betekent dat een ander het dan op dezelfde manier zal gaan snappen. Hij moet in beweging komen en een weg vinden die de ander kan snappen. Hij leert zien dat er meerdere manieren zijn om een vraagstuk aan te pakken en geniet tegelijkertijd van zijn rol.

Na enkele dagen steekt hij weer eens zijn vinger op: 'Meester, ik kan het zo doen, maar ik kan het ook zo doen'. De leerkracht antwoordt: 'Wat denk je zelf?' M.: 'Ik denk dat'. Leerkracht: 'Ik denk het ook'. M. gaat aan de slag. Er is een belangrijke stap gezet in zijn leerhouding, maar hij heeft ook een echte plustaak gehad, die van meer waarde is dan alleen maar andere sommen te maken dan de rest.

Vastleggen van het begrijpen; de toetsing

De leerlingen wisselen uit in de terugblik. Als leraar kijk je mee en noteert.

Iedere leerkracht werkt met twee-wekelijkse doelen. Het team toetst doorlopend of er vorderingen worden gemaakt zowel door de leerling als door de leerkracht. Er wordt getoetst na een serie lessen of de periode.

Twee keer per jaar worden landelijk genormeerde toetsen afgenomen.

Het hele traject van aanbod tot toetsing en registratie is vastgelegd in het schooldocument 'Voorbereiding, doelen en toetsing'.

De vaklessen

Muziek

Tijdens de gehele schooltijd speelt muziek een belangrijke rol in ons onderwijs. In de kleuterklas vormen liedjes een groot deel van de gezamenlijke momenten en zingt de leidster versjes van vroeger, liedjes die passen bij het seizoen en wordt geluisterd naar muziek en zelf muziek gemaakt.

In de eerste en tweede klas wordt er iedere dag gezongen en met behulp van spelletjes ritme en maat geoefend.

De kinderen leren blokfluit spelen. De tafels van vermenigvuldiging kunnen zingend worden geleerd.

Wanneer de kinderen na klas 6 de school verlaten hebben zij ervaring opgedaan met meerstemmig zingen, fluiten en noten lezen. In de muzieklessen is het regelmatig geven van uitvoeringen het concrete einddoel.

Gymnastiek

Vanaf de eerste klas verschijnt het vak gymnastiek op het rooster. In de gymnastieklessen wordt de nadruk gelegd op de balspelen, fantasiespelen, klimmen en duikelen etc. In tal van fantasiespelen komen oeroude thema's terug: jezelf er door slaan, niet bang zijn, durf tonen, samenwerken, eenzaamheid moeten verdragen etc. In die zin is gym een vak voor lichaam, ziel en geest.

De vakleerkracht geeft de gymnastieklessen in het gymlokaal naast de school. Dit vak wordt eens per week een vol uur gegeven. Vanuit het bewegingsonderwijs wordt aangesloten bij een aantal lokale sportevenementen.

Ook hier wordt gewerkt aan een presentatie aan ouders en belangstellenden van wat er is geleerd. Dat kan bijvoorbeeld gaan binnen de krachtige context van een circusopvoering. Sociale vaardigheden worden daar op een vanzelfsprekende wijze geoefend en verzorgd.

Handvaardigheid

Handvaardigheid op de Waldorfschool is een middel kinderen te laten zien waar en hoe producten om ons heen ontstaan. Bovendien wordt vanaf jonge leeftijd het ruimtelijke voorstellingsvermogen bevorderd. Ook het geordend en aanhoudend doordenken wordt gestimuleerd. Van grote waarde zijn de concentratie, de inspanning en volharding die de kinderen oefenen bij het maken van de werkstukken.

Bij handwerken wordt aandacht besteed aan het breien (klas 1), het haken (klas 2), breien, haken, borduren (klas 3), kruissteek (klas 4), dieren van stof, wanten of sokken maken (klas 5), pantoffels of sloffen maken (klas 6).

Bij houtbewerking (vanaf klas 4 of 5) wordt o.a. aandacht besteed aan het ontstaan van gereedschappen, het maken van speelgoed en gebruiksvoorwerpen. Snijden, gutsen, zagen en beitelen worden aangeleerd.

Vreemde talen

Vreemde talen worden om twee redenen gegeven. Ten eerste omdat het kind zich moet inspannen de hem vreemde klanken van zin en betekenis te voorzien. Dat is zowel voor zijn sociale als zijn taalontwikkeling van belang. De tweede reden is met de eerste vreemde taal aan te sluiten bij de maatschappelijke werkelijkheid. In ons werelddeel is dat het Engels. Werd dat tot nu toe vanaf de eerste klas als vakles meerder malen per week gegeven, nu streven we naar een andere opzet. We willen bestaande vakken in het Engelse geven. Bijvoorbeeld vormtekenen in het Engels. Dit principe werken we ook het komende jaar weer verder uit.

We onderzoeken dit jaar de mogelijkheden voor het geven van een tweede vreemde taal.

Kunstzinnige vakken

Kunstzinnige activiteiten horen bij de cognitieve vakken. Niet als iets leuks erbij, maar als een noodzakelijk en gezondmakend bestanddeel van wat je hebt te leren:

Tekenen, schilderen, muziek, beweging, boetseren, toneel, poëzie en verhalen zijn onderdeel van een brede en realistische opvoeding.

Door het kunstzinnige en het cognitieve te verbinden gaat de begripsvorming dieper en biedt deze werkwijze de mogelijkheid begripsvorming te verpersoonlijken.

3. Volgen van de ontwikkeling van de leerlingen

“In de Waldorfschool wordt de leerstof gemaakt tot een zinvolle en uitdagende aangelegenheid.”

De extra ondersteuning voor de leerling is in eerste instantie een aangelegenheid van de klassenleerkracht, die zoveel mogelijk probeert in te spelen op diverse wilsrichtingen van de kinderen. Dat betekent dat de leerkracht een breed palet aan didactische, methodische en pedagogische werkwijzen inzet. Binnen de klas worden een leergemeenschap in gericht waarin ook voor kinderen met een behoefte aan extra ondersteuning een plek is. ‘Extra hulp’ is zo gezien een deel van het leerproces van alle kinderen. Zij helpen elkaar verder in het streven samen beter te worden en individuele talenten tot hun recht te laten komen. Noch de zwakken noch de begaafden worden geïsoleerd. In de leer- en werkstijl van ieder kind leeft de wens een bijdrage te leveren aan het geheel.

Een etiket wijst niet alleen op een gebrek, maar ook op de positieve kant van dat ogenschijnlijke gebrek.

Wie begaafd is wil het gevonden principe kunnen toepassen in een praktische constructie ten dienste van het geheel van de klas. Denken en doen hangen met elkaar samen. Wie dyslectisch is heeft vanuit datzelfde dyslectische ook een talent en wil van daaruit ook zijn bijdrage leveren aan de klas, wil bijvoorbeeld de zaken bewegelijk en van meerdere kanten bekijken.

Leerlingvolgsysteem

Om de ontwikkeling van elke leerling goed te volgen hanteren wij een digitaal leerlingvolgsysteem. De leerkrachten reflecteren regelmatig op de ontwikkeling van de leerlingen, maken notities van vorderingen in het periodeonderwijs, de oefeningen en de vaklessen.

Naast de eigen doorgaande reflectie maakt de leerkracht gebruik van toetsmomenten. Hij ontwikkelt zelf toetsen die passen bij het karakter van het periodeonderwijs en maakt gebruik van gestandaardiseerde landelijke toetsen.

In de kleuterklas volgt men de ontwikkeling door waarnemingen m.b.v. observatielijsten.

Dit alles helpt de leerkracht de totale ontwikkeling van de leerling in beeld te brengen. Zowel ontwikkelingsvragen als cognitieve worden zo in kaart gebracht.

Daarbij helpt het handelingsplannen op te stellen vanuit leerkrachthandelingen beschreven; zo concreet mogelijk en gericht op de korte termijn en een direct resultaat.

Daarnaast komt de ontwikkelingsvraag vanuit de wilsrichting in beeld waar de leerkracht samen met zijn collega's en de ouders van de leerling langere tijd mee zal werken. Deze ontwikkelingsvraag staat centraal in het twintig-minuten-gesprek dat twee maal per jaar plaatsvindt.

Van ieder kind wordt een dossier bijgehouden. Dit dossier bevat alle belangrijke gegevens over de leerling.

Iedere ouder heeft het recht om het dossier van het eigen kind in te zien. De dossiers worden zorgvuldig beheerd door de leerkrachten en de intern begeleider voert de eindverantwoordelijkheid.

Kinderen, die om welke reden dan ook opvallen, worden in de pedagogische werkvergadering besproken.

Toetsen

Bij de overgang van de kleuterklas naar eerste klas, maken we gebruik van het leerrijpheidsonderzoek ontwikkeld door de Begeleidingsdienst Vrijescholen. In de eerste klas begint immers een andere ontwikkelingsfase van het kind. Het is een onderzoek dat in het voorjaar wordt afgenomen. Dat geschiedt op een zodanige wijze dat de kinderen spelenderwijs een aantal opdrachten doen. Bij twijfel over de uitkomst volgt er een gesprek met ouders en eventueel een tweede onderzoek.

Om een kind vanaf de eerste klas leeftijd goed in zijn cognitieve ontwikkelingsgang te kunnen volgen, wordt twee keer per jaar op lezen, taal en rekenen getoetst. De toetsen worden afgenomen door de klassenleerkracht, de remedial teacher of de intern begeleider en zijn landelijk genormeerd en voldoen aan de eisen van de inspectie.

De intern begeleider bespreekt met de klassenleerkracht en de directie de resultaten. Eventueel vindt een terugkoppeling plaats naar de pedagogische werkvergadering. De leerkracht bespreekt de resultaten in het vijftien-minuten-gesprek met de ouders. Wij evalueren doorlopend de toetsresultaten en zoeken naar de toetsen die bij ons onderwijs passen. We gebruiken de IEP-toets als toets voor de eindopbrengsten.

Leerlingbespreking

De leerlingbespreking is een belangrijk middel om de leerlingen te ondersteunen.

De bespreking vindt plaats in de pedagogische werkvergadering, waar in principe alle leerkrachten, de RT'er en de directie aan deelnemen. Ook ouders kunnen aan de bespreking deelnemen. Langs methodische weg wordt met behulp van een werkbild de voorlopige werkstijl van een leerling vastgesteld.

Het doel is om tot pedagogisch-didactische tips te komen die een nieuwe ontwikkeling kunnen inzetten en helpen zich de leerstof beter eigen te maken. De werkzaamheid hiervan betreft zowel de individuele leerling als ook de hele groep. Verslaglegging vindt plaats en wordt bewaard in het leerlingendossier van Parnassys.

Deze leerlingbesprekingen zijn bovendien een belangrijk instrument in het oefenen van de pedagogische vaardigheden en grondhouding van leerkrachten en ouders.

Klassenbespreking

Eenmaal per jaar en verder indien gebeurtenissen daartoe aanleiding geven, worden de klassen besproken in de pedagogische werkvergadering. Het gaat er hierbij om de wilsrichting van de klas te pakken. Daardoor verschijnt de dynamiek van de klas. Daarnaast zijn er na iedere toetsserie en waar nodig tussendoor gesprekken tussen de ib-er en de leerkrachten om zicht te houden, te ontwerpen en te evalueren hoe de cognitieve en vaardigheidsontwikkeling van de klas verloopt. Het doel is de klas als geheel een stap verder te brengen in zijn ontwikkeling.

Beoordeling ontwikkeling en getuigschriften

Twee maal per jaar aansluitend op de toetsperiodes vinden er 15 minuten gesprekken plaats. Hierin worden de toetsresultaten aan de ouders bekend gemaakt. Aan het eind van het schooljaar krijgen de leerlingen van klas 1 t/m 6 een getuigschrift mee. Dit getuigschrift bevat een geschreven verslag over de ontwikkeling van het kind gedurende het afgelopen schooljaar. Daarnaast wordt beschreven, wat het kind het afgelopen jaar geleerd heeft en waar nog eventuele hiaten zitten.

Het getuigschrift is ook een werkdocument waarvan het daaropvolgende jaar gebruik gemaakt wordt. Het beschrijft dan de wijze waarop de leerling voor het komende jaar in zijn individuele werkstijl kan worden ondersteund. Tenslotte bevat het getuigschrift een voor het kind in beeld- of spreukvorm beschreven aansporing zijn wilsrichting op te pakken.

De ondersteuningsstructuur⁶

Kern van de ondersteuningsstructuur is de preventieve werking die uitgaat van onze integrale aanpak. In die integrale aanpak is er geen verschil tussen leerlingen met een 'probleem' en zonder. Ieder mens heeft immers zijn eigen werkstijl/wilsrichting. Je kunt hooguit zeggen dat een kind met een in het oogspringende vraag zijn wilsrichting duidelijker laat zien. Maar ook stille kinderen hebben zo hun eigen vragen. Dat begint al bij de geboorte en houdt nooit meer op. Van 0-7 kent dus dezelfde basale aanpak als 7-14 enz.

Ook de RT-er werkt vanuit deze optiek en in een andere rol. Zij werkt hoofdzakelijk preventief, leerkrachtondersteunend in klas 123.

Wanneer de vraag van het kind niet adequaat beantwoord kan worden en leidt tot klachten, zich niet welbevinden, het verstoren van het leerproces van de andere leerlingen of een leerachterstand van meer dan een jaar, dan volgt nader onderzoek. De ervaring leert dat we de meeste kinderen binnen een half jaar in een andere modus krijgen. Soms is er langer nodig. Ook kan de ontwikkeling zich in een golfbeweging voordoen. Een tijd gaat het goed en dan moet er weer een periode van intensievere aandacht volgen.

Als er sprake is van een niveauvraagstuk krijgt de leerling een eigen ontwikkelingsplan (OPP). Om kinderen met een meer specifieke vraagstelling goed te kunnen volgen en te ondersteunen heeft de school een samenhangende ondersteuningsstructuur ontwikkeld, die voortdurend wordt bijgesteld. De Intern Begeleidster IB (is eindverantwoordelijke voor dit gebied) i.s.m. de Remedial Teacher (RT), directeur en de leerkrachten.

Een specifieke vraagstelling van een leerling kan door meerdere mensen worden ingebracht:

- Dat kan de klassenleerkracht zijn
- Dat kan de ouder zijn
- Dat kan een andere collega, de directeur, de RT-er of IB-er zijn

Aansluitend wordt het volgende traject gegaan:

- als eerste wordt het kind ingebracht in de kinderbespreking
- ouders doen bij voorkeur mee aan de bespreking
- hieruit volgen pedagogische en didactische tips die twee weken later worden geëvalueerd

Vanuit de evaluatiebespreking wordt tevens een aanzet gegeven voor eventuele RT. Ook leerproblemen worden benaderd vanuit dat wat de leerling als wilsrichting in zich draagt. Van daaruit kan een zinvol traject voor hem worden ontworpen in het handelingsplan. Vaak ontstaat in het vervolg daarop in het dagelijks werk een bijstelling, aanscherping of nieuwe vondst etc.

Als er besloten wordt tot een extra inzet in de klas of daarbuiten dan wordt deze gecoördineerd door de IB-er.

De volgende vormen van extra ondersteuning zijn mogelijk:

- extra inzet van de klassenleerkracht in de klassensituatie
- extra hulp en of ondersteuning in de klas door de RT-er

⁶ Zie H.2 Pedagogisch.

- extra hulp of ondersteuning buiten de klas door de RT-er
- een nader onderzoek door de Intern Begeleider
- een aanmelding voor aanvullende bespreking met een extern deskundige

Indien wordt besloten tot extra ondersteuning wordt er een concreet *handelingsplan* opgesteld dat de handelingen beschrijft die de leerkracht of de RT-er zich voornemen. Daarnaast werkt de RT-er preventief in klas 123 als hoofdinzet. De school beschikt over een dyslexieprotocol.

De rol van ouders in onze ondersteuningsstructuur

De ouders verstrekken de school die informatie die noodzakelijk is om een goed antwoord te geven op de vraag die het kind aan het onderwijs stelt. Zij maken daarmee de leerkrachten tot medewerkers aan hun opvoedingsvragen. Ouders en leerkrachten hebben elk hun eigen expertise en verantwoordelijkheid. Om prangende opvoedingsvragen tegemoet te kunnen treden is het van belang dat zij tot een medewerkerschap komen binnen de school. Zie hiervoor hoofdstuk 5. Een goed afgestemd overleg en samenwerking tussen leerkracht en ouders vooral als er extra aandacht nodig is zijn van groot belang in de ontwikkeling van een leerling.

Schoolarts, GGD-arts/verpleegkundige en schoolmaatschappelijk werk

Op dit moment hebben wij geen antroposofisch schoolarts. U kunt voor een eventueel consult terecht bij de heer R. Slot, antroposofisch arts te Deventer.

Gedurende de schoolperiode worden de kinderen een aantal malen opgeroepen door de GGD-arts of verpleegkundige. U wordt hierover altijd van tevoren geïnformeerd.

De schoolmaatschappelijk werkster houdt regelmatig een van tevoren aangekondigd spreekuur op de Noorderkroon.

Samenwerkingsverband Enschede

Niet alle leerlingen passen op een gewone basisschool. Onze school beschrijft in haar *Ondersteuningsprofiel* op welke wijze zij leerlingen met een ondersteuningsvraag denkt iets te kunnen bieden. Binnen de wet Passend Onderwijs neemt de school de zorg op zich voor elke leerling die bij haar wordt aangemeld het juiste onderwijsaanbod te vinden. Dan wel in de eigen instelling dan wel in een school in de nabije omgeving. De Noorderkroon maakt deel uit van het van het Regionaal Samenwerkingsverband 23-02/Regio Enschede. Als het de school niet lukt een leerling te geven wat hij nodig heeft, kan er in overleg met het Samenwerkingsverband worden gezocht naar een passende onderwijsvorm voor de betreffende leerling.

Resultaten van het onderwijs

Schoolkeuze voortgezet onderwijs

In de zesde klas wordt in de loop van het schooljaar door de klassenleerkracht en de interne begeleider samen met de ouders gekeken naar de schoolkeuze van de leerling na het verlaten van onze school.

De klassenleerkracht heeft zich in de loop van de tijd een beeld gevormd over de leerling. Daarbij wordt gekeken hoe het kind zich in de loop van de schoolperiode als persoon heeft ontwikkeld en hoe de ontwikkeling is geweest op het gebied van kennis en vaardigheden. Op grond daarvan vindt een schooladvies plaats.

Naast dit beeld van de klassenleerkracht wordt er een vermogensonderzoek de NIO afgenomen, zoals afgesproken met het Enschedese VO. Zoals het er nu uitziet zullen we volgend jaar wederom de IEP-toets afnemen als verplichte eindtoets voor het basisonderwijs in 2016.

In februari vinden er schoolkeuze gesprekken plaats met de ouders. In maart vindt dan de aanmelding bij de school voor voortgezet onderwijs plaats en wordt het onderwijskundig rapport door de leerkracht ingevuld. De gegevens van de verplichte eindtoets worden enerzijds gebruikt als check van het schooladvies, anderzijds als materiaal om de eindopbrengsten van scholen te meten.

Om een indruk te krijgen waar onze leerlingen naar toe gaan, volgen hier de percentages over het afgelopen jaar:

Schoolsoort	Aantal leerlingen			
	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
VMBO	22 %	43 %		22%
VMBO-t/havo	22 %	0 %	50%	22%
HAVO / VWO	56 %	57 %	50%	56%

Werkhouding, welbevinden en betrokkenheid

Werkhouding en – stemming hebben onze voortdurende aandacht. Ze zijn voor ons graadmeters waaraan we zien of het ons lukt aan te sluiten bij de werkstijl van de kinderen. Door onze preventieve aanpak in het gebied van de sociale omgang is het welbevinden van de kinderen hoog. Dat onderzoeken we nogmaals met de leerlingenvragenlijst in de hoogste groep.

Die preventieve aanpak wordt binnenkort uitvoeriger beschreven in een aparte reader over de sociale omgang. Kern daaruit is dat ‘pesten’ een vorm van oordelen is. Onze opdracht is dan om kinderen beter te leren beoordelen. Doe je dat niet, dan zullen ze negatief gaan beoordelen. Een ander belangrijk element is het in het licht zetten van de vaardigheden van de kinderen; hoe verborgen die soms ook zijn.

De speel- en omgangscultuur krijgt doorlopend een positieve impuls door het werken met de geïntegreerde groepen. De emotionele veiligheid van de school is toegenomen evenals de betrokkenheid van leerlingen bij het totale schoolgebeuren. Er is een voortdurend streven leerlingen verantwoordelijkheid te geven voor delen van de verzorging, het welbevinden en de organisatie van de schoolgemeenschap. Daarin neemt de zorg voor elkaar een belangrijke plaats in.

De tussen- en eindopbrengsten

De tussen- en eindopbrengsten zijn natuurlijk veel ruimer dan de wetgever aangeeft. Voor ons bestrijken ze alle ontwikkelingsgebieden. Een kind is meer dan de toetsresultaten. Toch houden we die nauwkeurig in de gaten. Onze nieuwe aanpak zou vanuit onze eigen ambitie tot in de hogere toetsresultaten zichtbaar moeten zijn. Daar hebben we nog geen eensluitend beeld. Sommige kinderen laten in de toetsen een stilstaand beeld zien, andere gaan als een speer vooruit. Opmerkelijk was ons experiment ‘spelling vanuit individuele werkstijlen’. Alle kinderen gingen vooruit en voor de meesten gold ‘heel veel vooruit’. Onze ambitie is ook daarin hoger uit te komen in de komende jaren.

Ons project leescultuur liet een vooruitgang zien, maar nog niet hoog en breed genoeg. Daarvoor zullen we ZLKLS (Zo Leren Kinderen Lezen Spellen) inzetten. Een methode bewerkt voor Waldorfscholen.

In het komende jaar zullen we onze groepsplannen bijstellen met een sterker accent op het niveau van ieder kind. Niveau en individuele werkstijl spelen daarin centraal. We deden diverse exercities kinderen beweeglijker te maken in het toetsen. Toetsen kennen immers een bepaalde manier van denken. Iedere toets heeft zo zijn eigen vorm. Sommige vormen zijn voor sommige kinderen een bijna onmogelijke hindernis. De multiple choice is daar één van.

Het komende jaar willen we de leerlingen meer betrekken bij het stellen van hun eigen doelen naast die van de leerkracht.

Naast het volgen van de voortgang van de individuele leerlingen is er ook een gemiddelden overzicht. Dat treft u aan in de z.g. Schooltoetskaart. We willen het komende jaar een belangrijke stap zetten in het verhogen van de tussenopbrengsten. De eindopbrengsten van groep 8 (klas 6) waren dit jaar boven gemiddeld.

Een beperkende factor in het lezen van de gemiddelden is de kleine klassen. In een klas van vijf kinderen waarvan er twee dyslectisch zijn, daalt het gemiddelde sterk. Vandaar dat wij er de voorkeur aan geven individueel te kijken naar de successen van onze kinderen op het gebied van rekenen en taal.

Schooltoetskaart zie volgende bladzijde.

Schooltoetskaart gebaseerd op 't gemiddelde van de schooljaren 2014-17

Avi lezen					
Klas 1	Klas 2	Klas 3	Klas 4	Klas 5	Klas 6
Onder	Op	Boven	Boven	Op	Boven

DMT					
Klas 1	Klas 2	Klas 3	Klas 4	Klas 5	Klas 6
Onder	Onder	Onder	Onder	Op	Boven

Begrijpend Lezen					
Klas 1	Klas 2	Klas 3	Klas 4	Klas 5	Klas 6
		Boven	Op	Op	Boven

Spelling					
Klas 1	Klas 2	Klas 3	Klas 4	Klas 5	Klas 6
Onder	Op	Boven	Onder	Onder	Boven

Werkwoordspelling					
Klas 1	Klas 2	Klas 3	Klas 4	Klas 5	Klas 6
				Onder	Op

Rekenen					
Klas 1	Klas 2	Klas 3	Klas 4	Klas 5	Klas 6
Op	Boven	Op	Onder/Op	Onder/Op	Boven

4. Extra activiteiten

Jaarfeesten

De jaarfeesten geven kleur aan de tijd van het jaar. Vanaf de kleuterklas wordt er door de hele schooltijd op een bij de leeftijd aansluitende wijze vorm gegeven aan de viering van de verschillende feesten.

Door elke seizoenswisseling een feest te vieren, krijgt het kind meer greep op de tijd en beleeft het de natuur veel intenser. Als gouden kralen liggen de jaarfeesten tussen de andere dagen van het jaar. Zoals een week zonder zondag ondenkbaar is, zo kan het jaar niet zonder feesten. De feesten zijn van christelijke origine, maar hebben een kosmopolitisch en algemeen menselijk karakter.

De seizoenen en de jaarfeesten worden door alle klassen, van kleutertijd tot en met de zesde klas, gevierd. Soms gezamenlijk en soms per klas, soms uitgebreid en soms als klein onderdeel van een dergelijk feestdag. Het vieren van de feesten is onderdeel van het leerplan en daarmee is het ook leerstof.

De jaarfeesten zijn: Michaëlsfeest (september), St. Maarten (november), Advent (december), St. Nicolaas (december), Kerst (december), Driekoningen (januari), Carnaval, Palmpasen, Pasen/Lentefeest, Pinksteren, St. Jan (juni).

Activiteiten in de wijk of de stad

We startten in het najaar van 2015 met onze pilot 'De pannenkoekfabriek' i.s.m. de gemeente Enschede en De Viermarken. Doel is voor alle Enschedese scholen te komen tot een project wat geheel of gedeeltelijk kan worden afgenomen, om de voedselketen beter te leren kennen, door er zelf aan deel te nemen. We ronden dit project af ion de nazomer van 2017.

Een aantal initiatieven beoordelen we ad-hoc zoals het techniekproject met de studenten van Saxion Hogeschool. In onze lessen zoeken we steeds naar activiteiten waar anderen baat bij hebben: een concertje geven, zingen voor het bejaardentehuis, de kerst- en lentemarkt. We willen de leerlingen daarin echter niet overvoeren en streven naar een evenwichtige balans in geven en ontvangen. Een jaar iets niet doen kan verfrissend zijn.

Toneel, muziek en poëzie

De Noorderkroon sluit aan bij het culturaanbod in de Gemeente Enschede. Het komende jaar doen we een mooi project met de Reisopera: dans, beweging, muziek en choreografie. Het spelen van toneelstukken, maken van poëzie

en muziek is een vast onderdeel in het programma van onze school. Veel van onze toneelstukken sluiten aan op de vertelstof uit de verschillende klassen en worden jaarlijks inge oefend en opgevoerd. Uitgangspunt is voor anderen iets neerzetten dat hen plezier geeft, zelf leren organiseren en verzorgen van een eigen productie, groeien in je rol waarin je je moet presenteren.

Hetzelfde geldt voor een muzikale- of poëzieopvoering. We zijn deelnemer aan Culturage en Kunstmenu en de Landelijke Poëziedag. We schreven regelmatig gedichten in de wijkkrant.

5. Ouders

Medewerkerschap van ouders en leerkrachten

Het is voor de kinderen belangrijk dat het onderwijs als deel van hun opvoeding door de ouders mede gedragen wordt.

Ouders en leraren hebben ieder hun eigen verantwoordelijkheid. Samen staan ze echter voor hetzelfde, namelijk een opvoedkunst waarmee het kind in staat wordt gesteld zijn wilsrichting ten dienste van de samenleving te ontwikkelen.

Daartoe is het nodig dat er medewerkerschap ontstaat. Dat vraagt zowel van ouders als leerkrachten de bereidheid daar ook concreet handen en voeten aan te geven. Om dit proces te ondersteunen organiseert de school cursussen die ouders en leerkrachten een gezamenlijk menskundig fundament verschaft. Zowel op het gebied van de basishouding, de pedagogie als de didactiek.

Door de leerlingbespreking te houden vanuit de methodiek van het 'ervarend leren' wordt deze een gezamenlijke activiteit van leerkrachten en ouders. Iedere deelnemer wordt aangesproken in zijn innerlijke vaardigheden. Ouders en leerkrachten zijn daarin gelijkwaardig. Beiden staan oefenend en onderzoekend in het opvoedingsveld; beiden kijken met elkaar mee, bemoedigen en ondersteunen elkaar. Daarbij blijft de leerkracht de vakman die verantwoordelijk is voor zijn klas en blijft de ouder de opvoeder in de thuissituatie en helpen ze elkaar verder.

Klassenouders

Elke klas heeft twee, soms drie klassenouders die regelmatig overleggen met de leerkracht over praktische zaken, het functioneren van de klas als gemeenschap van leerlingen, leerkracht en ouders. Zij organiseren of geven ondersteuning aan de leerkracht. Bijvoorbeeld ten aanzien van de aankleding en inrichting van de klas en/of het organiseren van hulp bij jaarfeesten, schoolreisjes, ouderavonden, toneelstukken, projecten etc.

Werkgroepen en taken

Het is voor ons duidelijk dat we een Waldorfschool met zijn vele activiteiten alleen maar vorm kunnen geven met een grote inzet van ouders en medewerkers.

Zo functioneren ouders in verschillende werkgroepen zoals bijvoorbeeld: de tuingroep of de pr-groep.

Ook zijn ouders betrokken bij het primaire onderwijsproces. Ze zijn aanwezig bij de viering van jaarfeesten, helpen bij toneeluitvoeringen, het uitvoeren van projecten etc.

Een deel van de ouders dat participeert als klassenouder of in één van de werkgroepen is tevens uitgenodigd deel te nemen aan de Reflectiegroep die één keer per zes á acht weken bijeenkomt. In de Reflectiegroep nemen ook de MR leden van de oudergroep deel. De MR vergadert daarnaast nog enkele keren formeel als MR alleen met de directeur. Wat voor leerkrachten geldt en kinderen geldt, geldt ook voor ouders: enthousiasme geeft vleugels.

Een overzicht van alle werkgroepen hangt in de binnenkomsthal van de school.

Ouderavonden

Enkele keren per jaar houden de klassenleraren ouderavonden. Op deze avonden wordt over het wel en wee van een klas verteld. Er wordt ook pedagogisch inhoudelijk met de ouders gewerkt. Praktische zaken rondom een klas worden geregeld.

Verder worden er twee keer per jaar 15-minuten-gesprekken met de ouders over de ontwikkeling en vooruitgang van elk individueel kind gehouden. Daarnaast kan altijd een extra afspraak worden gemaakt.

Soms worden er klassenoverstijgende ouderavonden gehouden. Hierop wordt dan een onderwerp behandeld, dat niet alleen voor een bepaalde klas van belang is. Voorbeelden van dergelijke avonden zijn: de toekomstvisie van de school of de basishouding in de opvoeding.

Prikborden

Bij de ingangen van de school hangen verschillende prikboarden. Eén is bedoeld voor algemene informatie van de school en de andere voor aan de school gelieerde instellingen. De verantwoordelijkheid voor het gebruik ligt bij de school. Daarnaast is er een bord voor de dagelijkse mededelingen.

Berichtgeving naar ouders

Wekelijks krijgt het oudste kind van het gezin het Vergeetmijnetje mee naar huis. Dit is het informatieblad van onze school: berichten van de schoolleiding, berichten uit het werk van de klassen, weekactiviteiten en verjaardagen staan er altijd in. Verder staat er regelmatig iets over een jaarfeest in, of andere gemeenschappelijk activiteiten zoals tuindagen en de kerstmarkt.

Alle ouders krijgen het bericht digitaal in de vernieuwde opzet van zomer-2016.

Voedingsbeleid

De school streeft naar een zo optimaal mogelijke situatie om kinderen gezonde voeding te vertrekken.

De school zoekt daar bij contact met de ouders om ook hen daarvan te overtuigen. De school treedt echter niet in het gebied van de vrijheid van de ouders. Wel spreekt zij ouders aan op gezond gedrag.

Gezonde voeding beslaat drie gebieden:

- A. Wat de school zelf aanbiedt op voedingsgebied.
- B. Wat de zelf kinderen mee naar school nemen.
- C. Wat er getrakteerd wordt.

Ad. A. Zorg als school dat je zoveel mogelijk volkoren en suikerarme producten gebruikt bij jaarfeesten en traktaties vanuit school. Dus geen pannenkoek met poedersuiker maar met appelstroop. Geen chocolademelk uit een pak, maar liever soep.

Ad. B. De boodschap vanuit school is: Brood, fruit en gezond sap. Geen frisdranken, snoep en zoete voedingskoeken. Dit wordt opgenomen in de schoolgids.

Ad. C. Nieuwe ouders wordt gewezen op de traktatiemap, boordevol leuke suggesties. Ouders worden aangesproken op ongezonde traktaties zoals chips en snoep.

Extra Schoonmaak

De lokalen en openbare ruimtes en toiletten worden dagelijks door onze schoonmaakster gereinigd.

Ook leerlingen leveren hun bijdrage. Van groot belang is dat zij leren de ruimte die ze gebruiken ook te onderhouden en schoon te maken.

Af en toe is het nodig een extra grote schoonmaak te houden. Daarvoor worden alle ouders uitgenodigd volgens het principe 'vele handen maken licht werk'. Daardoor kunnen leerlingen in een schone omgeving vertoeven, waar ook de kleinste hoekjes even schoon gemaakt zijn. De schoonmaakactie wordt tijdig aangekondigd en vindt plaats op de een na laatste dag van het schooljaar.

6. Personeel

Het personeel bestaat uit leerkrachten, vakleerkrachten, RT-er, IB-er, directeur en onderwijsondersteunend personeel.

Het niet onderwijzend personeel bestaat uit een administrateur/conciërge en een schoonmaakster. Waar gesproken wordt van team wordt bedoeld de leerkrachten, vakleerkrachten, RT-er, IB-er en de directeur.

De leerkrachten en vakleerkrachten

Zij werken nauw samen om de ontwikkelingsvisie en het 'ervarend leren' in de school vorm te geven. Dat doen ze voornamelijk op de diverse werkplaats momenten in de week. Daarin ontwerpen ze samen periodes, projecten en vaklessen en ook in de pedagogische werkvergadering. Dit werken wordt ondersteund door een breed scala aan werkbladen die de autonomie van de leerkrachten versterken.

Zij staan niet alleen in hun eigen klas, maar komen ook in elkaars klassen.

De teamvergadering

Wekelijks komt het team bij elkaar in een werkvergadering. Zij reflecteert daarin op de effecten van het onderwijs, houdt daarin de leerling- en klassenbesprekingen, wisselt uit over methodiek, didactiek en pedagogie en bespreekt kort enkele organisatorische aandachtspunten. Er wordt gewerkt met het principe van de initiatiefcultuur: meekijken naar elkaars werkstuk of initiatief, korte lijnen, heldere communicatie, weinig met elkaar vergaderen over praktische punten.

Scholing personeel

Om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen oefenen de leerkrachten hun vaardigheden, ontwikkelen ze hun vak en verzorgen praktijkonderzoek. Daarvoor zijn een aantal activiteiten opgezet:

- Pedagogische vergadering: Wekelijks komt het team bijeen om te oefenen in hun reflectie-, inlevings- en ontwerpvaardigheid. Zij verdiept zich in vakliteratuur.
- Interne studiedagen: Er wordt gewerkt aan een bepaald thema. Externe deskundigen kunnen daarin een bijdrage leveren.
- De werkplaats die minimaal één keer per week plaats vindt.
- IB-overleg met de elke klassenleerkracht, één keer per week.
- Begeleidingsgesprekken met de directeur als coachend en onderwijskundig leidinggevende.
- Collegiale consultatie en intervisie door collega's onderling en ook met IB-er en directeur.
- Externe studie- of werkdagen: In het kader van ons organisatie- en onderwijsbeleid en afhankelijk van onze scholingsbehoefte kunnen er ook externe cursussen of studiedagen worden gevolgd.

Het team is nu zover geschoold dat ook zij zelf weer anderen kunnen gaan inspireren en ondersteunen. Naar verwachting zullen ze werkgroepen gaan leiden op de landelijke leerkrachtenconferentie voor het Waldorfonderwijs.

De RT-er

De Remedial Teacher werkt vooral preventief in klas 123 en doet daar waar nodig voor kinderen met een meer specifieke vraag een extra interventie. Zij doet dit in overleg met de leerkracht vanuit de ontwikkelingsvraag of wilsrichting van de leerling. Dat kan zijn in klassenverband, maar ook met een individuele leerling of een groepje van leerlingen. Zij ondersteunt de leerkrachten en neemt met regelmaat deel aan de teamvergaderingen. Zij voert overleg met de IB-er en de directeur.

De Intern Begeleider

De intern begeleider verzorgt de registratie die hoort bij de eindverantwoordelijkheid als coördinator in de ondersteuningsstructuur. Zij zorgt ervoor dat binnen de heersende zorgsystematiek wordt gecommuniceerd met het Samenwerkingsverband en de diverse landelijke en lokale organisaties.

Zij verzorgt de communicatie betreffende leerlingen met een meer specifieke vraagstelling op schoolniveau in samenwerking met de RT-er en de betreffende leerkracht, zowel richting directie als naar de ouders.

Zij ondersteunt leerkrachten in de methodiek van het 'ervarend leren' in relatie tot leerlingen met een meer specifieke vraag. Zij zorgt er voor dat maatregelen dienaangaande op schoolniveau worden gecoördineerd.

De intern begeleider ondersteunt leerkrachten, onderwijsassistent(en) en remedial teacher bij de aan haar gedelegeerde onderwijsinhoudelijke activiteiten, gericht op signaleren, diagnosticeren vanuit inlevend waarnemen, relateren aan de inhoudelijke schooldocumenten en specifieke vakliteratuur en begeleiden in het schrijven van adequate handelingsplannen.

Zij werkt met name vanuit de potentiële kant van bestaande etiketteringssystematieken.

Zij houdt het overzicht op het gebied van toetsing en verantwoording en komt van daaruit met aanbevelingen en concrete acties richting directie, leerkrachten en RT-er.

De directeur

Deze coördineert en stimuleert het geheel van de schoolgemeenschap in samenwerking met zowel het personeel als de ouders. Een belangrijke taak is het faciliteren van het personeel tot het geven van inspirerend en kwalitatief onderwijs. De directie voert het bovenschools overleg met de Stichting Vrijescholen Athena en de overheid. Zij bewaakt de onderwijskundige- en pedagogische koers van de school, verzorgt het personeelsbeleid, de financiën en het beheer van het gebouw.

Daarin ondersteunt door de administrateur – conciërge, het bureau van de St. Athena en het OBT (Onderwijs Bureau Twente). De directeur is integraal eindverantwoordelijke in de school.

Vervanging van leerkrachten

Bij ziekte of verlof worden de klassenleraren vervangen.

Soms gaan we er toe over om kinderen in andere klassen onder te brengen.

Bij hoge uitzondering, als alle goede vervangmogelijkheden geen resultaat opgeleverd hebben, kunnen we aan de ouders door middel van de bellijst vragen om hun kind thuis te houden. Dit is de afgelopen drie jaar nog niet gebeurd.

Stagiaires

Onze school is stage plek voor een aantal HBO en MBO opleidingen. Een stagiaire werkt altijd onder de verantwoordelijkheid van een klassenleraar. Op projectbasis onder verantwoording van leerkracht en directeur. Stagiaires kunnen in het hele kindcentrum geplaatst worden.

7. Zorg voor elkaar

Veiligheid en geborgenheid

De school heeft een actueel schoolveiligheidsplan waarin alles wat betreft sociale omgang, welbevinden, veiligheid en schoolklimaat in zijn onderlinge samenhang beschreven staat.

De daar genoemde regels en afspraken gelden niet alleen voor de kinderen en personeelsleden binnen de school, maar voor iedereen die zich in en om de school ophoudt.

Dat betekent dat alle kinderen, alle ouders, alle personeelsleden en alle andere personen die hand- en spandiensten verzorgen in en om de school zich dienen te houden aan deze regels en afspraken en kunnen weten wat de gevolgen zijn als deze worden overtreden.

“Het schoolklimaat wordt gekenmerkt door veiligheid en respectvolle omgangsvormen:

- De ouders zijn betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.
- De leerlingen en het personeel voelen zich aantoonbaar veilig op school.
- De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.
- De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen en afhandelen van incidenten in en om de school.
- Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan”

Er is een verschil tussen de vaak onbesproken hoeveelheid kleine regeltjes en de hoofdregel. De kleine regeltjes vergroten we soms uit d.m.v. sketches en overdrijvingen. Dat leidt tot een humoristische kijk op sommige regels. Vooral als kinderen zelf ook regels gaan toneelspelen.

Er is echter een grote hoofdregel en dat is dat we elkaar willen ondersteunen en helpen in leren, werken en spelen. Daarom werken we veel met groepen door de hele school heen: een zesdeklasser ontfermt zich over een eersteklasser.

Ouders kunnen een schriftelijke neerslag van het digitale veiligheidsplan en de protocollen op school bij de administratie ter inzage vragen.

Schoolregels

We kennen drie hoofdregels;

- *We zorgen voor elkaar*
- *We zorgen voor de school*
- *We zorgen voor de omgeving*

In het zorgen voor elkaar staat centraal: 'We laten niemand vallen'.

In het zorgen voor de school: 'We ruimen iedere dag op en ons kastje aan het eind van de week'.

In het zorgen voor de omgeving: 'We houden de tuin en de stoep schoon en verzorgd'.

Alle kleine afspraken over het reilen en zeilen hangen in de klas of op de prikboardjes bij de klassendeuren.

Versie 30 juni 2017

Algemeen

- In school heerst een echte werkstemming. Daarom is er rust in de klassen en op de gangen om te kunnen werken. Er wordt ook op tuindagen etc. niet gerend door de school en gespeeld in de zaal.
- Vanaf 8.25 uur verlaten kleuterouders na hun kinderen te hebben gebracht de gang.
- De school begint op tijd. Als leerlingen later komen wordt dit aan de administratie gemeld. Als een leerling niet aanwezig is en ook niet afgemeld bij de administratie wordt binnen tien minuten actie ondernomen. Ouders worden via de bellijst gebeld, bij niet thuis wordt het door hen in het inschrijfformulier opgegeven noodnummer gebeld, bij niet bereikbaarheid van het noodnummer wordt de politie gebeld.
- Na schooltijd verlaten de leerlingen het plein na uiterlijk 15 minuten tenzij er onder toezicht van hun ouders nog gespeeld kan worden tot 13.00 of 15.00 uur. Daarna is het plein voor de BSO.

Pleinafspraken

- Wie naar binnen wil tijdens de pauzes overlegt dat met de pleinwacht.
- Bij problemen die je met elkaar niet kunt oplossen vraag je hulp aan een zesdeklasser of de pleinwacht.
- Leerlingen blijven niet binnen zonder medeweten van de pleinwacht. De leerkracht houdt toezicht op deze kinderen.
- Leerlingen die het plein verlaten melden dat aan de pleinwacht.
- De leerkrachten zeggen wanneer er zonder jassen gespeeld mag worden; leerlingen van klas 4, 5 en 6 besluiten zelf.
- Speelmateriaal, ballen etc. ook na schooltijd terug in de bak. De containers zijn geen speelmateriaal.
- Dammen in de beekloop mogen niet leiden tot beschadiging en moeten gebouwd worden met een doorloop. Geen zand uit de directe omgeving gebruiken.
- Er wordt niet met stokken en stenen gespeeld.
- Klim niet op het muurtje van de burens; dat geeft gedoe.
- Er kan op lange dagen gevoetbald worden op het veldje.
- Er wordt met zachte ballen gevoetbald op het basketbalterrein.

Overige afspraken

- In de kleuterklas geen speelgoed mee naar school.
- Op het podium zijn we behoedzaam en pakken de toneelgordijnen niet vast.
- Podium en zaal zijn geen speelplek. Het is bijzonder als je op het podium mag of in de zaal. De zaal betreden gebeurt dan ook altijd gedisciplineerd.

Klassenafspraken

- Er wordt onder schooltijd in en om de school niet mobiel gebeld. Mobiele telefoons worden aan het begin van de dag ingeleverd bij de leerkracht en in de kluis opgeborgen. De kluis gaat naar de administrateur of de IB-er.
- De leerkracht geeft duidelijk aan wanneer de leerlingen hun vingers moeten opsteken
- Je laat de leerkracht weten wanneer je even de klas moet verlaten. Naar de wc idem.
- We houden ons lokaal schoon en opgeruimd, sparen water en elektriciteit (lamp wc en lokaal uit als er niemand is. Gaan zuinig om met materialen als gummen en potloden e.d.

Sociale omgang

In H. 3 onder *Werkhouding, welbevinden en betrokkenheid* beschreven al ons preventieve concept. Zie aldaar. Eén van de collega's is met ons een project 'Sociale omgang' gestart. Als niet herkend wordt welke positieve impuls er achter negatief gedrag schuilgaat, kan er niet vruchtbaar gewerkt worden aan het pesten. Er wordt gewerkt aan een publicatie vanuit onze school over dit gebied. Eén van onze ontdekkingen is dat pesters uitstekend kunnen beoordelen. Door dat vorm te geven in alle onderwijs kom je tegemoet aan deze behoefte. Zulke en andere interessante ontdekkingen zullen in de publicatie worden besproken en geïllustreerd met concrete voorbeelden uit de praktijk.

Wanneer de sociale veiligheid van kinderen door het gedrag van anderen ernstig in het geding is, kan het pestprotocol uitkomst bieden. Dit document is op school op te vragen. Er is de afgelopen twee jaar geen enkel pestgeval vastgesteld.

Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

Per 1 januari 2012 is een meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld op elke school verplicht. De meldcode is een hulpmiddel om kindermishandeling, maar ook om huiselijk geweld tegen te gaan. Een meldcode betekent niet dat er meldplicht is. Bij meldplicht moet een professional zijn vermoeden van geweld melden bij een andere instantie. Binnen de meldcode is een stappenplan opgenomen hoe te handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook op onze school gebruiken we deze meldcode. De meldcode maakt onderdeel uit van ons veiligheidsplan. Zij staat in korte stappen beschreven in een miniklapper, die in de leerkrachtenkamer staat.

Protocollen aangaande veiligheid

Alle protocollen aangaande veiligheid bevinden zich in de map Arbobeleid De Noorderkroon.

Deze is voor ouders en leerkrachten toegankelijk. De map is ook op de website van de Noorderkroon te vinden.

Seksuele voorlichting

Ouders worden vanuit de school tijdens een ouderavond in klas 3 geattendeerd op het belang van seksuele voorlichting en vorming. Op de web-site en op ouderavonden wordt verwezen naar diverse websites, literatuur en gesprekspartners. Instellingen waar men terecht kan voor informatie en ondersteuning zijn: de GGD, de Rutgersstichting (www.rutgers.nl), Loes Enschede en (antroposofisch) ouderschapsadvies in Zutphen www.antroczbzutphen.nl.

Wanneer kinderen ouder worden gaat het erom dat ouders en opvoeders een open en eerlijk gesprek met hen kunnen voeren. Daarvoor is het verstandig om van tevoren na te denken over de rol van seksualiteit in relaties, over liefde en over het vormen en loslaten van verbindingen tussen mensen. Wanneer ouders zich verdiepen in onderwerpen als verleiding, schoonheid en alledaagsheid, aandacht en tederheid, verliefdheid en liefde, dan vormt dat een stevig fundament om met kinderen in gesprek te gaan. De moeite en de tijd die dat kost zal zich vertalen in een groeiend bewustzijn met betrekking tot de eigen relatie en met betrekking tot de weg die een mens gaat in het leven. Het zal voeding geven aan een gevoel van vertrouwen tussen ouder en kind.⁷

De concrete seksuele voorlichting ligt bij de ouders. In actuele situaties staat in het 'Beleidsplan seksuele voorlichting' hoe te handelen.

⁷ J. Meijjs: *Liefde en Seksualiteit*, p. 362

8. Extra voorzieningen

Waldorf Kindcentrum De Noorderkroon

School en kinderopvang zijn verbonden in het Kindcentrum De Noorderkroon. Er is een kinderdagverblijf (voor kinderen van 0 tot 4 jaar) en een voorschoolse en buitenschoolse opvang. (voor kinderen van 4 tot 13 jaar). De opvang staat onderwijskundig onder leiding van de schooldirecteur i.s.m. de locatiecoördinator. M.i.v. 1 augustus 2015 wordt de kinderopvang geëxploiteerd door de St. Christoforus. De directies van De Noorderkroon en Christoforus voeren een gemeenschappelijk inhoudelijk- en pr-beleid. Zij borgen de doorgaande lijn, een eventuele VVE certificering en een verantwoorde inrichting van de binnen en buitenruimte en een deel van de opleiding van het personeel. Daarmee zijn school en kinderopvang een eenheid: Het Kindcentrum.

De uitgangspunten in deze opvang zijn verder dezelfde als in het Waldorfonderwijs: aandacht voor verschillen in ontwikkeling, de wisseling van de seizoenen, ritme/rust en regelmaat, gezonde voeding voor aarde en mens, werken met zoveel mogelijk natuurlijke materialen en het inrichten van een uitdagende omgeving voor de lerende en zich ontwikkelende jonge mens. Voor meer informatie kunt u kijken op onze website of contact opnemen via telefoonnummer 06-21931813. E-mail: enschede@christoforuskinderopvang.nl.

Activiteiten

Op school zijn er regelmatig lezingen en workshops. U kunt daarbij denken aan thema's als: het jaarverloop en de jaarfeesten, opvoedingsvragen en maatschappelijke kwesties. Ook de adventstuin, de kerst- en of lentemarkt zijn activiteiten waarbij iedereen welkom is.

9. Aanmelding en plaatsing leerlingen

Inloopochtend

De school houdt iedere tweede vrijdag van de maand een inloopochtend van 9.00 tot 11.00 uur. Ouders kunnen zonder afspraak binnenlopen en kennismaken met de school, krijgen een rondleiding en kunnen hun vragen kwijt.

De eerste stap

Wanneer u overweegt uw kind aan te melden, kunt u contact opnemen met de administratie (053-4354654). Er wordt dan een afspraak gemaakt voor een oriëntatiegesprek. Dat gesprek is bedoeld om in te gaan op de achtergronden en werkwijze van de school. Wanneer u besluit om uw kind aan te melden volgt er een aannamegesprek. In dit gesprek staat de ontwikkeling van het aangemelde kind centraal. Vóór de aanname komt het kind enige dagen op proef.

Belangrijk bij aanname:

- voor de kleuterklas moet een kind minimaal 4 jaar oud zijn
- het kind moet passen in de betreffende klas en bij de betreffende leerkracht
- alle relevante informatie over het kind moet de school ter beschikking worden gesteld.
- als het kind van een andere school komt, zal er contact met die school worden opgenomen.

Aanmelding

Ieder kind moet worden aangemeld door middel van een door de ouder/verzorger volledig ingevuld inschrijfformulier. Dit formulier krijgt u van de ib-er na het kennismakings- of aanmeldingsgesprek. Ook als er al meerdere kinderen op school zijn moeten deze formulieren ingevuld worden.

Beëindiging plaatsing

Het is mogelijk dat de leerkrachten en of de ouders van mening zijn, dat de ontwikkeling van een kind beter op een andere school kan worden voortgezet. De ib-er leidt dit proces in goed overleg.

Kleuters

Wanneer uw kind vier jaar geworden is kan het in de kleuterklas geplaatst worden.

Omdat de ochtenden lang zijn en de overgang van peutergroep of huis naar school groot is, kan er in overleg een opbouw worden afgesproken om deze overgang geleidelijk te laten verlopen.

De school beslist, na overleg met de betrokken ouder(s) welke kleuters met ingang van een nieuw schooljaar in de eerste klas (groep 3) geplaatst worden.

De school kent een leerrijpheidsprotocol, waarin beschreven staat hoe de procedure loopt voor wat betreft de overgang van de kleuterklas naar klas 1. In goed overleg worden met de ouders de argumenten en waarnemingen op een rij gezet. Uiteindelijk neemt de directeur i.o.m. de ib-er en de kleuterjuf het besluit.

Basisonderwijs voor leerlingen met een handicap of extra vraag

In principe staat onze basisschool open voor het toelaten van deze kinderen. Per aanmelding wordt bekeken of we deze kinderen een goede opvang en begeleiding kunnen geven.

Aandachtspunten daarbij zijn: de veiligheid van de andere leerlingen, de draagkracht van de leerkracht en de groep en de ontwikkeling van de leerling zelf. Indien zich problemen voordoen gaan wij in overleg met het Samenwerkingsverband waartoe wij behoren in Enschede.

Verwijzing naar een school voor het speciaal basisonderwijs

Als er overeenstemming is over het advies een kind naar een school voor het speciaal basisonderwijs te verwijzen, treden wij in overleg met het Samenwerkingsverband waartoe wij behoren in Enschede.

Met hen bepalen we of het kind ook daadwerkelijk voor deze vorm van onderwijs in aanmerking komt. Het dossier dat nodig is voor een dergelijke aanmelding wordt door ouders, leerkracht en de IB-er (intern begeleider) samengesteld.

Zitten blijven of een klas overslaan

Indien een kind niet leerijs is (zie: Leerijsheid), kan het kind een jaar langer in de kleuterklas blijven, zodat het daarna goed toegerust naar de eerste klas kan gaan. De school stelt daarvoor indien nodig een extra handlingsplan op. Doubleren komt slechts in een heel enkel geval voor. Daartoe wordt dan eerst uitvoerig overleg gevoerd met de ouders. Een klas overslaan gebeurt zelden. Uitgangspunt is dat alle leerlingen door het leren vanuit een uitdagende context in staat zijn ons onderwijs te volgen.

Maatwerk in de aanname

We zullen niet gauw zeggen dat er voor een kind geen plaats is op onze school. Dat komt niet alleen doordat we nog genoeg leerlingen kunnen opnemen. Het komt ook doordat we vinden dat er voor elk kind een plek moet zijn. Toch gaan we zorgvuldig met een aanname om. We brengen in kaart welke waarnemingen er zijn vanuit de thuisvoorschool- of schoolse situatie. Regelmatig ontvangen we leerlingen die het op een andere school niet goed doen. Vooral dan kijken we of het kind een vraagstuk meebrengt, waarvan we inschatten dat we het met onze systematiek verder kunnen helpen. Er zijn geen etiketten of indicaties die we op voorhand afwijzen. Ieder kind verschijnt immers op zijn geheel eigen manier.

De centrale vraag is of de ontvangende leerkracht denkt iets met het kind te kunnen, erbij van uitgaand dat collega's, RT-er en IB-er ondersteuning zullen bieden. De volgende vraag die beantwoordt moet worden is of het absorptie vermogen van de ontvangende groep voldoende is. Ons ruimharige toelatingsbeleid betekent niet dat we alles kunnen. Zijn er veel identieke kinderen die een te sterke dynamiek ten koste van het geheel kunnen ontwikkelen. Dan zal besloten worden niet nog een bepaald kind op te nemen.

Kortom ieder kind verdient een plek waar hij zich kan ontwikkelen, iedere leerkracht een haalbare taakstelling en ieder klas een omgeving waarin allen elkaar al lerend verder kunnen helpen.

Nawoord

We hopen dat deze schoolgids u verder geholpen heeft in de beeldvorming over onze school.

Er zullen ongetwijfeld vragen gerezen zijn of behoefte bestaan aan meer informatie.

Daarvoor kunt u zich altijd wenden tot onze administratie als een bezoek aan onze website daarin niet al voorzien heeft.

In het volgende hoofdstuk vindt u een addendum met informatie over de Stichting Vrijescholen Athena en de Vereniging voor Vrijescholen, waartoe ook De Noorderkroon behoort.

Colofon:

Deze schoolgids is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Mochten er toch onduidelijkheden of onjuistheden in voorkomen dan horen we dat graag.

U kunt deze melden aan info@denoorderkroon.nl

10. Organisatie en bestuur

TEKST SCHOOLGIDS 2017-2018

Permanent deel nr. 9:

Bevoegd gezag en bestuursadres:

Stichting Vrijescholen Athena

bezoekadres: Hofstraat 8, 7411 PD Deventer

postadres: Postbus 749; 7400 AS Deventer

tel.: 0570-612459

e-mail: secretariaat@vsathena.nl

bestuur@vsathena.nl

website: www.vrijescholenathena.nl

facebook: <https://www.facebook.com/pages/Stichting-Vrijescholen-Athena/374808319253256>

Het bestuur

Onze school valt onder het bestuur van de Stichting Vrijescholen Athena.

De vrijescholen van Almelo, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Brummen, Deventer, Doetinchem, Emmen, Enschede, Groningen, Harderwijk, Leeuwarden, Meppel, Oldenzaal en Winterswijk vormen samen de Stichting Vrijescholen Athena. Deze stichting ontstond in januari 2005 door de fusie van acht basisscholen voor vrijeschoolonderwijs. Op dit moment telt de stichting vijftien vrijescholen, veertien voor primair onderwijs en één voor (voorgezet) speciaal onderwijs. Ongeveer 2200 leerlingen en ruim 250 medewerkers zorgen voor een levendig geheel.

In de huidige tijd van versnelde verandering, groeiende keuzemogelijkheden en toenemende verwachtingen vanuit onze omgeving, biedt vrijeschoolonderwijs een meerwaarde. In onze optiek gaat onderwijs namelijk verder dan goed lezen, rekenen en algemene kennis. Onderwijs dient in dienst te staan van persoonlijkheidsvorming. Van creativiteit, zelfkennis, emotionele intelligentie, zelfexpressie, zelfstandigheid en sociale vaardigheden. Om daarmee samen met ouders onze kinderen te leren zelf betekenis en richting aan hun leven te geven. Zodat kinderen uitgroeien tot sterke persoonlijkheden die hun plek vinden in en vormgeven aan de toekomstige maatschappij.

De Athenascholen geven als basisscholen en in Brummen, als school voor speciaal onderwijs, deels op hun eigen wijze vorm aan vrijeschoolonderwijs. De geschiedenis, omgeving en organisatiecultuur verschillen van school tot school. Wat ons bindt is de overtuiging dat we met elkaar sterker staan en meer kwaliteit kunnen bieden. Wij voeren een gezamenlijk personeel en financieel beleid en delen kennis met elkaar. Hierbij worden de scholen vanuit het bestuurskantoor in Deventer met raad en daad ondersteund. De directeur is integraal verantwoordelijk voor de eigen school. De bestuurder van Athena vormt tevens het bevoegd gezag van de scholen. Op het bestuurskantoor is een aantal stafmedewerkers die directeur en bestuurder ondersteunen, aansturen en controleren bij vraagstukken op het terrein van personeelsbeleid, planning & control, financiën en kwaliteitszorg. Daarnaast houdt een Raad van Toezicht toezicht op het beleid en het handelen van de bestuurder; de Raad van Toezicht dient ieder jaar zowel de begroting als het jaarverslag goed te keuren.

Structuur en bemensing van de stichting:

Stafbureau

College van Bestuur: P.A. (Peronnik) Veltman

Secretariaat: L.(Lia) Mulderij, K. (Karin) van Veen-Peet

Ouderbijdrage; R. (Rita) Vrielink

Stafmedewerker)s

P&O E. (Ellis) Barreveld, X.(Xenia) Bakker
Planning & control: K. (Karin) Nieland
Kwaliteitszorg: M. (Monique) van der Pijll-Van Raalte

Raad van Toezicht

Mw. W. Broekhuijsen: voorzitter, bestuurlijke verhoudingen en strategie
Dhr. J. van der Haar : vicevoorzitter, bedrijfseconomische en financiële zaken
Mw. A. Gottenbos : lid, personeelszaken
Dhr. N. de Schrijver : lid, marketing
Mw. J. de Vries : lid, onderwijs kwaliteit
Dhr. H.B. Ledeboer : lid, juridische zaken
De leden van de Raad van Toezicht zijn bereikbaar via het bestuurskantoor.

GMR

Sinds 1 januari 2007 is de Wet Medezeggenschap Scholen (WMS) van kracht. De stichting heeft een medezeggenschapsstatuut vastgesteld; hierin is de medezeggenschap van ouders en medewerkers op schoolniveau en bestuursniveau beschreven. Ouders en medewerkers hebben op schoolniveau invloed via de lokale medezeggenschapsraad.

In december 2007 is de GMR geïnstalleerd. Van iedere school heeft een medewerker en een ouder zitting in de GMR, die minimaal vier maal per jaar bijeenkomt om bovenschoolse zaken te bespreken.

Voorzitter : M. (Marcel) Kunst
Plaatsvervangend voorzitter: mevr. E. (Elien) Looyen
Secretaris : M. (Martijn) Sampiemon
Bereikbaar via : gmr@vsathena.nl

Permanenteel nr. 11

Landelijke organen:

De scholen van onze stichting zijn lid van de Vereniging van Vrijescholen (www.vrijescholen.nl). Het bureau van de vereniging is vooral actief om het belang van vrijescholen en vrijeschoolonderwijs te behartigen. Daarnaast is de vereniging het landelijk platform waar scholen elkaar ontmoeten, ervaringen uitwisselen en opdrachten formuleren voor onderzoek.

De bestuurder vertegenwoordigt de Athenascholen in het Platform Primair Onderwijs waarin hij regelmatig overleg heeft met andere bestuurders van vrijescholen organisaties. Hij bezoekt ook algemene ledenvergadering.

Daarnaast zijn de stichting en de scholen lid van de Verenigde Bijzonder Scholen (www.vbs.nl) en de PO-Raad (www.poraad.nl).

Schoolbegeleiding

De vrijescholen in Nederland hebben een eigen onderwijsbegeleidingsdienst. Consulents van deze dienst kunnen ingeschakeld worden voor teamscholing, individuele lerarenbegeleiding en leerlingonderzoek.

De scholen binnen de Stichting Vrijescholen Athena maken waar noodzakelijk ook gebruik van reguliere, landelijke begeleidingsdiensten of van een begeleidingsdienst vanuit de regionale samenwerkings-verbanden. De Begeleidingsdienst voor vrijescholen is sterk in de specifieke aanpak en uitvoering van de vrijeschoolpedagogiek. De Begeleidingsdienst ondersteunt onder andere bij inhoudelijke thema's rond het vrijeschoolonderwijs, onderwijsinhoudelijke onderwerpen als didactiek, handelingsgericht werken, sociaal-emotionele ontwikkeling en leerlingenzorg. De diensten kunnen worden aangevraagd door vertegenwoordigers van de school. Voor uitgebreidere informatie: zie www.bvs-schooladvies.nl. Ouders kunnen voor dyslexiezorg (ONL) van hun zoon/dochter de Begeleidingsdienst benaderen.

Permanenteel nr 12

SPONSORING

Scholen van de stichting Vrijescholen Athena kunnen zich laten sponsoren. Door sponsoring kunnen de scholen financiële speelruimte creëren die zowel ten goede komt aan het onderwijs als allerlei nevenactiviteiten. Onze stichting staat in principe niet afwijzend tegenover sponsoring.

Sponsoring moet voldoen aan een aantal *voorwaarden*:

- Het moet verenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taak en doelstelling van de school.
- Objectiviteit, geloofwaardigheid, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van het onderwijs, de school en de daarbij betrokkenen moeten gegarandeerd zijn.
- Onderwijsinhoud en/of de continuïteit van het onderwijs zijn onafhankelijk.
- Sponsoruitingen in gesponsord lesmateriaal wijzen we af.
- Bovengenoemde punten vinden hun basis in het convenant sponsoring, dat de staatssecretaris van Onderwijs en alle landelijke onderwijsorganisaties van besturen, personeel, ouders en leerlingen en een aantal andere organisaties - waaronder de Consumentenbond hebben ondertekend.
- Alle sponsoractiviteiten die de school onderneemt behoeven de *goedkeuring* van het College van Bestuur en de *instemming van de directeur en de medezeggenschapsraad* van de betreffende school.
- Ouders die *klachten* hebben over sponsoring, uitingsvormen van sponsoring en niet akkoord gaan met de wederprestatie die aan de sponsoring verbonden is, kunnen een klacht indienen bij de directeur en/of het College van Bestuur.

Op het moment dat de school een sponsoractiviteit opzet, zal zij u vooraf informeren middels de weekberichten of een aparte brief.

Permanente deel schoolgids bijlage 1

Klachten

Wettelijk hebben schoolbesturen de plicht een vertrouwenspersoon aan te stellen, een klachtenregeling vast te stellen en aangesloten te zijn bij een klachtencommissie. De klachtenprocedure van de Stichting Vrijescholen Athena houdt in dat een klacht eerst een interne afhandeling op school behoeft en pas daarna op stichtingsniveau voortgezet kan worden.

Vertrouwenspersonen

Vertrouwenspersonen behandelen alle bij hen aangemelde incidenten die te maken hebben met ongewenste gedragingen van anderen, waardoor het gevoel van veiligheid van de klager wordt aangetast. Ongewenst gedrag kan zijn: ongewenste aanrakingen, gepest worden, intimidatie, machtsmisbruik, ongewenste digitale aandacht, discriminatie, bedreigingen, agressief gedrag, (homo/hetro/pedo)seksueel getinte opmerkingen en gedragingen. Iedere school heeft als eerste aanspreekpunt een intern vertrouwenspersoon aangesteld.

Aangemelde incidenten moeten gerelateerd zijn aan school en dus niet de privé-sfeer betreffen. De klager is een leerling, een medewerker of een ouder/verzorger van een leerling van de school

Het incident moet zich afgespeeld hebben tussen personen aan of met de school verbonden en kan niet gaan over de schoolorganisatie.

Naast de intern vertrouwenspersoon per school heeft de stichting externe vertrouwenspersonen aangesteld. De voornaamste taak is het mentaal ondersteunen van klagers, hen in de procedure wegwijs maken en eventueel assisteren bij het formuleren van de klacht. De vertrouwenspersoon treedt nooit op in plaats van de klager.

Zij wonen verspreid in de regio, maar hebben met elkaar een vertrouwelijk collegiaal contact. In principe heeft elke vertrouwenspersoon een "eigen" aantal scholen.

De vertrouwenspersonen van onze stichting zijn:

School	Vertrouwenspersoon	Tel. + mail	Bereikbaar op:
VSA Almelo	De heer W. de Jong	074-2916565 06-40516954 jongbang@zonnet.nl	ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
De Zevenster Oldenzaal	De heer W. de Jong	074-2916565 06-40516954 jongbang@zonnet.nl	ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
De Noorderkroon Enschede	De heer T. Knoet	0341 – 430421 anthonknoet@kpnmail.nl	ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
De Kleine Prins Doetinchem	De heer T. Knoet	0341 – 430421 anthonknoet@kpnmail.nl	ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
De Esch Winterswijk	De heer T. Knoet	0341 – 430421 anthonknoet@kpnmail.nl	ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
Parcivalschool Arnhem	De heer T. Knoet	0341 – 430421 anthonknoet@kpnmail.nl	ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
De Vijfster Apeldoorn	De heer T. Knoet	0341 - 430421 anthonknoet@kpnmail.nl	ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
De Kleine Johannes Deventer	De heer T. Knoet	0341 – 430421 anthonknoet@kpnmail.nl	ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
Valentijn Harderwijk	De heer T. Knoet	0341 – 430421 anthonknoet@kpnmail.nl	ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
De Lans Brummen	De heer T. Knoet	0341 – 430421 anthonknoet@kpnmail.nl	Ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
Michaëlschool Leeuwarden	De heer H. Scholtens	0591 – 362458 heinescholtens@cs.com	ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
De Toermalijn Meppel	De heer H. Scholtens	0591 - 362458 heinescholtens@cs.com	ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
De Stroeten Emmen	De heer H. Scholtens	0591 - 362458 heinescholtens@cs.com	ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
Widar Vrijeschool Groningen	De heer H. Scholtens	0591 - 362458 heinescholtens@cs.com	Ma t/m do 18.00 – 20.00 uur
De Es Assen	De heer H. Scholtens	0591 - 362458 heinescholtens@cs.com	Ma t/m do 18.00 – 20.00 uur

De klachtencommissie

Stichting Vrijescholen Athena en de daaronder ressorterende scholen zijn aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie voor het Algemeen Bijzonder Onderwijs. Verdere informatie hierover treft u aan in de klachtenregeling. Eventuele klachten kunnen schriftelijk of via mail worden ingediend bij: Landelijke Klachtencommissie voor het Algemeen Bijzonder Onderwijs, t.a.v. mr. D.H.C. Dane-Peters (ambtelijk secretaris) Postbus 95572, 2509 CN Den Haag, mailadres: ddane@vbs.nl

Interne afhandeling

A. Klachten op individueel niveau

Stap 1. Vragen of opmerkingen op individueel niveau worden gemeld bij de leerkracht van de leerling.

Stap 2. Wanneer onvrede blijft bestaan, kunnen klachten op individueel niveau kenbaar worden gemaakt bij de directeur. De directeur is gehouden de klager en de leerkracht te horen. Deze zorgt voor de behandeling van de klacht binnen een redelijke termijn.

Stap 3. Wanneer de klager ontevreden is over de afhandeling van de klacht door de schooldirecteur, kan de klager contact opnemen met de bestuurder van de stichting. De bestuurder is telefonisch bereikbaar op het bestuurskantoor te Deventer. Telefoonnummer 0570- 612 459

Stap 4. Als bespreking niet mogelijk is of als bespreking - naar oordeel van de klager - onvoldoende blijkt te zijn, kan de klager de klacht schriftelijk melden bij de Landelijke Klachtencommissie voor het Algemeen Bijzonder Onderwijs. Verder informatie hierover treft u aan in de klachtenregeling.

B. Klachten op klassenniveau

Stap 1. Vragen of opmerkingen op klassenniveau worden gemeld bij de leerkracht van de leerling.

Stap 2. Als er onvrede blijft bestaan, kan de klager hiervan melding maken bij de directeur. De directeur is gehouden de klager en de leerkracht te horen. Deze zorgt voor de behandeling van de klacht binnen een redelijke termijn.

Stap 3. Zie verder hierboven A, stap 3 en stap 4.

C. Klachten op schoolniveau

Stap 1. Problemen of klachten op schoolniveau worden rechtstreeks kenbaar gemaakt bij de directeur. Deze zorgt voor de behandeling van de klacht binnen een redelijke termijn.

Stap 2. Zie verder hierboven A, stap 3 en stap 4.

D. Klachten op stichtingsniveau

Stap 1. Klachten op stichtingsniveau worden gemeld bij de het College van Bestuur.

Stap 2. Wanneer er onvrede blijft bestaan kan de klager hiervan melding maken bij de Raad van Toezicht en/of de Landelijke Klachtencommissie.

Stap 3. Zie verder hierboven A, stap 4

De klachtenregeling is in juni 2013 na instemming door de GMR geheel herzien. Op de administratie van elke school zijn exemplaren aanwezig. De regeling is ook op te vragen via het secretariaat van bestuurskantoor.

Vertrouwensinspecteur

De inspectie van het onderwijs heeft een van de inspecteurs aangesteld als vertrouwensinspecteur. Met name in het geval van ongewenste intimidatie en machtsmisbruik kunt u zich tot deze inspecteur wenden, tel. 0900-1113111.

Permanente deel bijlage 2

Non-discriminatie code van vrijescholen

De scholen van de Stichting Vrijescholen Athena hebben zich aangesloten bij de Non-discriminatie code van vrijescholen. Het doel van deze code is het voorkomen en tegengaan van discriminatie en racisme in het vrijeschoolonderwijs en het bevorderen dat iedereen ongeacht zijn of haar etnische afkomst, geloof, sociaal-economisch milieu, huidkleur, levensovertuiging, culturele achtergrond, sekse, seksuele voorkeur of fysieke verschijning, op een volwaardige en gelijkwaardige manier onderwijs kan volgen. De stichting sluit zich aan bij de code van de Vereniging van Vrijescholen (zie www.vrijescholen.nl).

Protocol Time-out/ verwijderen/ schorsen

In principe willen wij deze begrippen niet toepassen binnen onze scholen. Echter, er is een regeling voor het verwijderen van een leerling van een school binnen de Wet op het Primair Onderwijs. Er is dus binnen de Stichting Vrijescholen Athena een beleid ten aanzien van schorsen en verwijderen. Hierin wordt beschreven wanneer ongewenst gedrag van een kind of van ouders in het ergste geval tot een eventuele schorsing of verwijdering kan leiden. De uiteindelijke beslissing tot schorsing of verwijdering zal in de praktijk worden genomen door de voorzitter van het College van Bestuur. Hierna zal de procedure welke beschreven staat in het protocol Schorsen, Verwijderen in werking treden. Ouders/verzorgers krijgen binnen de procedure gelegenheid schriftelijk bezwaar in te dienen tegen deze beslissing. Een en ander staat uitgebreid beschreven in het protocol. Dit protocol kunt u aanvragen bij de administratie van uw school.

Protocol informatieverstopping en gescheiden ouders

Een toenemend aantal leerlingen heeft gescheiden ouders. Dit heeft gevolgen voor de informatiestroom. De school heeft een zelfstandige informatieplicht tegenover de ouder die het kind niet verzorgt, het ouderlijk gezag niet heeft of zelfs geen omgangsregeling heeft. Aanvoeren dat gescheiden ouders elkaar maar moeten informeren is niet legitiem. Alleen als de rechter dat in een specifiek geval bepaalt, mag de school afwijken van de informatieplicht.

Over de inhoud van dit onderwerp is ook een protocol aanwezig. Dit kunt u opvragen bij de administratie van uw school of bij het secretariaat van Stichting Vrijescholen Athena.

Permanente deel bijlage 3

Verlof buiten de schoolvakanties

Binnen de Leerplichtwet zijn de regels omtrent extra verlof of vakantie aangescherpt. De wet kent twee soorten verlof:

- A. extra vakantieverlof
- B. extra verlof wegens gewichtige omstandigheden:
 1. tot maximaal 10 schooldagen
 2. meer dan 10 schooldagen.

Richtlijnen verlof buiten de schoolvakanties

ad A. Extra vakantieverlof Algemeen uitgangspunt is:

Verlof buiten de schoolvakanties is niet mogelijk, tenzij er sprake is van artikel 13a van de Leerplichtwet 1969, waarin staat aangegeven dat het alleen wegens specifieke aard van het beroep van één van de ouders/verzorgers/voogden slechts mogelijk is buiten de schoolvakanties op vakantie te gaan.

Onder "aard van het beroep" verstaan we een beroep dat volledig afhankelijk is van de schoolvakanties. Als voorbeeld kan hier een campinghouder genoemd worden. Een werknemer met een willekeurig beroep, die in de vakantieperiode bij zijn werkgever om organisatorische redenen niet gemist kan worden, kan geen verlof wegens "aard van het beroep" worden gegeven.

Ouders dienen hiervoor minimaal 2 maanden van tevoren bij de directeur van de school schriftelijk een verzoek in te dienen. Tevens moet een werkgeversverklaring worden overgelegd, waaruit blijkt dat geen verlof binnen de officiële schoolvakantie mogelijk is.

Het verlof:

- kan slechts éénmaal per schooljaar worden verleend;
- mag niet langer duren dan 10 schooldagen;
- mag niet plaatsvinden in de eerste 2 weken van het schooljaar.

Voor partieel leerplichtigen geldt een evenredig deel.

De leerplichtambtenaar komt bij deze aanvragen niet in beeld, tenzij men langer wegblijft dan is toegestaan door de directeur van de school. Dan is er sprake van ongeoorloofd schoolverzuim, dat wel bij de leerplichtambtenaar gemeld moet worden.

ad B. Gewichtige omstandigheden: 10 schooldagen per schooljaar of minder

- B1. Dit kunnen plezierige, maar ook minder plezierige omstandigheden zijn. Een verzoek om extra verlof in geval van gewichtige omstandigheden op grond van het gestelde in artikel 14, lid 1 van de Leerplichtwet 1969, voor 10 schooldagen per schooljaar of minder, dient vooraf of binnen 2 dagen na ontstaan van de verhinderende aan de directeur van de school te worden voorgelegd en door deze op basis van de wet te worden afgehandeld. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:
- a. het voldoen aan een wettelijke verplichting voor zover dit niet buiten de lesuren kan geschieden;
 - b. verhuizing voor ten hoogste 1 dag;
 - c. gezinsuitbreiding voor ten hoogste 1 dag;
 - d. het bijwonen van het huwelijk van bloed- of aanverwanten tot en met de 3^e graad voor 1 of ten hoogste 2 dagen, afhankelijk van de vraag of dit huwelijk wordt gesloten in of buiten de woonplaats van belanghebbende;
 - e. bij ernstige ziekte van ouders of bloed- of aanverwanten tot en met de 3^e graad, duur in overleg met de directeur op school;
 - f. bij overlijden van:
 - bloed- of aanverwanten in de 1^e graad voor ten hoogste 4 dagen;
 - bloed- of aanverwanten in de 2^e graad voor ten hoogste 2 dagen;
 - bloed- of aanverwanten in de 3^e of 4^e graad voor ten hoogste 1 dag;
 - g. bij 25-, 40- en 50-jarige ambtsjubileum en het 12½-, 25-, 40-, 50- of 60-jarig huwelijksjubileum van ouders of grootouders voor 1 dag.

Dit uitgangspunt houdt in, dat een extra vakantie wegens wintersport, een tweede vakantie, een extra weekend, deelname van leerlingen aan evenementen, een langdurig bezoek aan de familie in het land van herkomst, etc., niet kunnen worden aangemerkt als bijzondere redenen.

- B2. Indien er meer dan 10 schooldagen per schooljaar verlof wordt aangevraagd wegens de onder B1. vermelde omstandigheden, dan dienen de meerdere dagen via de directeur van de school bij de leerplichtambtenaar van de woongemeente te worden aangevraagd.

Daarnaast is in artikel 13 opgenomen, dat door de ouders/verzorgers/voogden slechts een beroep op vrijstelling wegens vervulling van plichten voortvloeiend uit de aangehangen godsdienst of levensovertuiging kan worden gedaan, indien daarvoor uiterlijk 2 dagen vooraf aan de directeur van de school schriftelijk mededeling is gedaan.

Vastgesteld door de Officier van Justitie en de leerplichtambtenaren, behorende tot het Arrondissement Almelo, in haar vergadering d.d. 14 mei 1998.

Permanente deel bijlage 4

Vrijwillige ouderbijdrage

Niet alle activiteiten in onze scholen kunnen bekostigd worden vanuit de reguliere middelen vanuit de overheid. Daarom wordt aan de ouders jaarlijks een ouderbijdrage gevraagd. Deze bijdrage is vrijwillig. Bij aanname van een leerling kunnen ouders schriftelijk aan het CvB laten weten dat ze principieel bezwaar hebben tegen het betalen van een ouderbijdrage. Het niet (willen) betalen van een ouderbijdrage kan geen reden zijn een leerling niet aan te nemen.

Deze ouderbijdrage heeft een vrijwillig karakter, hanteert een solidair minimum en is verder gerelateerd aan aantal kinderen en inkomen van de ouders/verzorgers. De school heeft een systeem van berekening dat gebruikt kan worden als leidraad.

De inning van de ouderbijdragen is voor alle scholen centraal geregeld. De administratie, exploitatie en besteding wordt voor elke school apart bijgehouden. De oudergeleding van de MR en GMR heeft ingestemd.

Uitgebreide informatie over de ouderbijdrage krijgen ouders jaarlijks *in de maand juni* toegestuurd. Nieuwe ouders worden door de school na aanneming geïnformeerd.

informatie over ouderbijdrage of vragen over de inning kunt u via ouderbijdrage@vsathena.nl stellen aan Rita Vrieling. Zij is tevens op dinsdag tussen 09.00 uur – 15.00 uur en 's avonds tussen 18.00 uur en 20.00 uur telefonisch bereikbaar op een speciaal mobiel nummer; 06 – 390 289 47.

Permanent deel bijlage 5

Omgaan met persoonlijke gegevens binnen de Stichting Vrijescholen Athena.

Algemeen

De stichting heeft een beleid dat is gebaseerd op de wet Persoonsregistratie van 28-12-1988. In een school worden gegevens van leerlingen en medewerkers verzameld en bewaard. Lang niet alle gegevens zijn bedoeld om beschikbaar te zijn voor iedereen. Privacy is in dit informatietijdperk een groot goed.

Omschrijving

Persoonsgegevens : Een gegeven dat herleidbaar is tot een individuele natuurlijke persoon. – *Persoonsregistratie* : Een samenhangende verzameling van op verschillende personen betrekking hebbende persoonsgegevens, die systematisch is aangelegd.

- *Geregistreerde* : De natuurlijke persoon over wie persoonsgegevens in een persoonsregistratie zijn opgenomen.

- *Registratiehouder* : Degene die zeggenschap heeft over een persoonsregistratie

- *Het verstrekken van gegevens uit de persoonsregistratie:*

Het bekend maken of ter beschikking stellen van persoonsgegevens.

- *Verstrekken van gegevens aan derden:*

Verstrekken van gegevens uit een persoonsregistratie aan een persoon of instantie buiten de organisatie, met uitzondering van het verstrekken aan de bewerker of de geregistreerde.

Werking en doel van de registratie

Aan de orde is hoe onder gewone omstandigheden de registratie wordt verricht en hoe uit een oogpunt van bescherming van de persoonlijke levenssfeer van geregistreerden daarmee omgegaan wordt.

De persoonsregistratie heeft tot doel het vastleggen van persoonsgegevens, het bieden van individuele informatie en het verstrekken van collectieve informatie over geregistreerde ten behoeve van het goed functioneren van de leerling of de medewerker in de school.

Categorieën

De persoonsregistratie van de stichting en de scholen ervan bevat gegevens over de volgende categorieën van personen: leerlingen (daarin mogelijk opgenomen gegevens over ouders/verzorgers/voogden) en medewerkers.

In deze bijlage is alleen sprake van de persoonsregistratie van leerlingen.

Soorten van gegevens:

De persoonsregistratie van leerlingen -welke op de scholen van de Stichting Vrijescholen Athena gebruikt wordt- bestaat uit dossiers en kan de volgende gegevens bevatten:

A. De voor een goede administratie noodzakelijke gegevens

B. De getuigschriften en eventueel rapportstaten

C. Aantekeningen en/of verslagen van gesprekken met:

-ouders

-schoolbegeleider

-schoolarts

- remedial teacher
- leerlingbesprekingen
- D. Uitslagen van toetsen:
 - reguliere toetsen uit het leerlingvolgsysteem
 - individueel afgenomen toetsen
 - toetsen afgenomen door derden
- E. Handelingsplannen
- F. Observatieverslagen
- G. Onderwijskundige rapporten

Het beheer van de gegevens

Het beheer van de persoonsregistratie van leerlingen vindt plaats op de school.

1. De directeur draagt in de school zorg voor de nodige voorzieningen van technische en organisatorische aard ter beveiliging van de persoonsregistratie tegen verlies of aantasting van de gegevens en tegen onbevoegde kennisneming, wijziging of verstrekking daarvan.
2. Medewerkers, die uit hoofde van hun functie kennis nemen van geregistreerde persoonsgegevens, zijn gehouden deze gegevens niet anders te gebruiken dan voor de uitoefening van hun functie noodzakelijk is; zij mogen die niet aan onbevoegden mededelen.

Toegang tot de gegevens

Rechtstreeks toegang tot de registratie hebben:

De bestuurder, de directeur, de remedial teacher/intern begeleider, de leerkrachten mits de raadpleging noodzakelijk is uit zuiver beroepsmatig oogpunt.

Ouders kunnen de gegevens van hun eigen kind(eren) op school inzien.

Doorgeven van gegevens

Het doorgeven van gegevens aan derden geschiedt alleen na toestemming van de ouder/verzorger van de leerling.

Informatie en inzage

Betrokkenen hebben, na schriftelijk verzoek hierom, het recht binnen een maand na dat verzoek de geregistreerde gegevens van hun kind, c.q. hun eigen gegevens die in de registratie zijn opgenomen, in te zien in aanwezigheid van een daartoe bevoegde functionaris.

Verwijderen van gegevens

1. Indien een leerling tussentijds de school verlaat worden de geregistreerde gegevens na toestemming van betrokkenen overgedragen aan de nieuwe school.
2. In alle overige gevallen worden de gegevens na het verstrijken van de wettelijk vastgestelde termijn (5 jaar) vernietigd.

Beroepsprocedure

Indien betrokkenen menen dat dit reglement onjuist wordt toegepast respectievelijk dat aan hun verzoeken tot verbetering, aanvulling of verwijdering ten onrechte geen gehoor is gegeven, kunnen zij daartegen bezwaar maken bij het College van Bestuur van de stichting Vrijescholen Athena.

Onvoorzien

In omstandigheden waarin dit reglement niet voorziet beslist de bestuurder na overleg met de schooldirecteur.

Overige bepalingen

Elke school heeft lijsten van namen, adressen, geboortedata en namen van ouders/verzorgers van de leerlingen, die voor algemeen gebruik beschikbaar zijn. Bij aanname van leerling vraagt de school of de ouder bezwaar heeft dat deze gegevens van hun kind opgenomen en verspreid worden. Wanneer geen schriftelijk bezwaar aan de directeur wordt verstrekt, worden de gegevens opgenomen in de lijsten.

*Kinderen stellen ons constant vragen
tijdens hun groei naar volwassenheid.
Het is aan ons als opvoeders op die vragen praktisch
en menskundig aan te sluiten.
Daarbij doen we de kinderen ook voor
hoe je je als mens voortdurend ontwikkelt.*